

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z.Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

2023

JIŘÍ RYCHLOVSKÝ

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

**KRIMINALISTICKÉ ASPEKTY VYŠETŘOVÁNÍ
NÁSILNÝCH TRESTNÝCH ČINŮ**

Autor práce: Jiří Rychlovský
Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.
Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2023

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jiří Rychlovský, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Kriminalistické aspekty vyšetřování násilných trestných činů

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Criminalistic Aspects of the Investigation of Violent Crimes

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

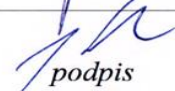
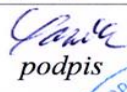

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Bc. Josef Kříha, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce: říjen 2022

Cíl bakalářské práce: Hlavní cílem je formou teoretického vhledu problémově reflektovat kriminalistické aspekty vyšetřování násilných trestných činů. Vedlejším cílem je formou užšího praxeologického postihu poukázat k stavu metodiky vyšetřování zájmově demonstrováných trestných činů, včetně případných návrhů možností její optimalizace.

Student: Jiří Rychlovský, DiS.	26. 11. 2022 datum	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. Bc. Josef Kříha, Ph.D.	26. 11. 2022 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	12. 12. 22 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	15. 12. 2022 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	9. 1. 2023 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Jiří Rychlovský

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Bc. Josefovi Kříhovi PhD. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

Rychlovský, J., *Kriminalistické aspekty vyšetřování násilných trestných činů: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2023. 90 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.

Klíčová slova: kriminalistika, kriminalistická stopa, loupež, metodika vyšetřování, násilí, násilná kriminalita, trestné činy proti životu, trestný čin,

Věcná část bakalářské práce (dále jen jako „**práce**“) formou širšího teoretického vhledu, primárně objasňuje kriminalistické aspekty vyšetřování násilné trestné činnosti. V teoretické části „práce“ jsou nejprve interpretovány základní pojmosloví a následně východiska zkoumané tematické oblasti, reflektující zájmové oblasti tzv. „teoretické“ kriminalistiky se zaměřením na metodiku vyšetřování násilných trestných činů, včetně stručného exkurzu do historie kriminalistické metodiky vyšetřování. Teoretická část „práce“ je dále tematicky obohacena i o závěrečný užší praxeologický postih, kterým je ověřován současný stav metodiky vyšetřování demonstrovaných trestných činů včetně nástinu možných směrů její optimalizace.

ABSTRACT

Rychlovský, J., *Forensic Aspects of Investigating Violent Crimes: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2023. 90 pp.
Supervisor: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.

Key words: criminalistics, criminal trace, robbery, investigation methodology, violence, violent crime, crimes against life, crime,

The substantive part of the bachelor thesis primarily explains the forensic aspects of the investigation of violent crime in the form of a broader theoretical insight. It is divided into three parts, which first interpret important concepts and then demonstrate the individual areas of theoretical forensics with a focus on the methodology of investigating violent crimes. The final part of the thesis includes a brief excursion into the history of criminalistic investigation methodology and in the form of a narrower praxeological approach verifies the current state of the methodology of investigation of the demonstrated crimes and outlines possible directions for its optimization

Obsah

ÚVOD	10
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	11
2 VYSVĚTLENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	12
2.1 Kriminologie a kriminalita	12
2.2 Násilí a násilná kriminalita.....	13
3 KRIMINALISTIKA	17
3.1 Pojem a předmět kriminalistiky	17
3.2 Systém kriminalistiky.....	19
3.3 Kriminalistická stopa.....	20
3.3.1 Dělení kriminalistických stop	22
3.3.2 Význam kriminalistických stop.....	26
4 METODIKA VYŠETŘOVÁNÍ	27
4.1 Obecná teorie metodiky vyšetřování.....	27
4.1.1 Informačně-teoretické základy.....	27
4.1.2 Metodologické základy	28
4.1.3 Pojem, předmět a funkce metodiky vyšetřování	28
4.1.4 Systém metodiky vyšetřování a struktura metodik vyšetřování jednotlivých trestných činů	30
4.2 Metodika vyšetřování loupeží	31
4.2.1 Kriminalistická charakteristika loupeže	31
4.2.2 Typické stopy	38
4.2.3 Typické vyšetřovací situace	39
4.2.4 Zvláštnosti předmětu vyšetřování	41
4.2.5 Zvláštnosti podnětů k vyšetřování	42
4.2.6 Zvláštnosti počátečních úkonů.....	43
4.2.7 Zvláštnosti vyšetřovacích verzí, plánování a vyšetřování.....	46
4.2.8 Zvláštnosti následných úkonů	47
4.2.9 Zvláštnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování a kriminalistická prevence ..	51
4.3 Metodika vyšetřování trestných činů proti životu.....	52

4.3.1	Kriminalistická charakteristika trestných činů proti životu	52
4.3.2	Typické stopy	61
4.3.3	Typické vyšetřovací situace	63
4.3.4	Zvláštnosti předmětu vyšetřování	64
4.3.5	Zvláštnosti podnětů k vyšetřování	65
4.3.6	Zvláštnosti počátečních vyšetřovacích úkonů.....	66
4.3.7	Zvláštnosti vyšetřovacích verzí.....	69
4.3.8	Zvláštnosti následných vyšetřovacích úkonů.....	71
5	ANALÝZA STAVU METODIKY VYŠETŘOVÁNÍ A KLASIFIKACE	
	TRESTNÝCH ČINŮ.....	74
5.1	Historie metodiky vyšetřování	74
5.2	SWOT analýza	75
5.3	Kvantitativní (statistická) data vybraného segmentu trestné činnosti	79
5.4	Analýza stavu metodiky vyšetřování a doporučení pro její optimalizaci	83
	ZÁVĚR.....	85
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	87
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ.....	90

ÚVOD

Násilná kriminalita provází lidskou společnost od jejího vzniku. Toto téma je stále aktuální, respektive s vývojem společnosti je stále aktuálnější, jak se společnost vyvíjí, mění se do určité míry i vnímání násilí a násilné kriminality, co bylo v minulosti běžné, dnes již společnost vnímá jako nepřijatelné. Například ve středověku bylo znásilnění ženy chápáno jako útok na vlastnictví muže, tento útok proti manželce, či dceři muže, v případě že ze znásilnění vzešel potomek, byl považován za zločin proti majetku dotčeného muže, neboť „snižoval hodnotu mužova majetku“ (dcera se již pravděpodobně neprovdá a nezíská věno, manželka mu již neporodí dědice), tedy z pohledu tehdejší doby nebyl brán zřetel na svobodnou vůli ženy.¹

Takovéto jednání a přístup je již v dnešní době ve vyspělé společnosti nemyslitelný. Dalším příkladem z minulosti je i otroctví. Dnes je osobní svoboda jedním ze základních práv osob. Nutno podotknout, že vnímání násilí a násilné kriminality není rozdílné nejenom z pohledu času, ale i místa, respektive společnosti. I dnes je pohled na násilí v různých společnostech diametrálně odlišný, toto je dáno zejména historickým vývojem společnosti na tom kterém území. Ve většině vyspělých společností je však násilí a násilná kriminalita odsuzována a zavrhována a společnost je do jisté míry hodnocena i z pohledu, jak je v ní násilná kriminalita rozšířena, jakým způsobem na ní nahlíží a jak se s ní dokáže vypořádat. Násilná kriminalita dokáže ve společnosti vzbuzovat silné emoce, zejména pak obavy o vlastní bezpečí a proto je jí ze strany společnosti, ale i médií věnována velká pozornost. Nemenší pozornost věnují této problematice i státní orgány, jejichž úlohou je zajistit bezpečí obyvatelstva, zejména pak policie, neboť stejně jako se vyvíjí společnost, vyvíjí se i násilná kriminalita. Její změny nespočívají jenom v jejím nárůstu, nebo poklesu, ale i v nových způsobech provedení konkrétních trestných činů a je tak nutné stále hledat nové a efektivní způsoby, jak kriminalitě předcházet a odhalovat jí.

---

¹ Bashar (1983) in Baines (1998, p. 70). Baines, B. (1998). Effacing Rape in Early Modern Representation. *ELH*, 65(1), 69–98. dostupné z <http://www.jstor.org/stable/30030170>.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem „práce“ je formou teoreticko-praxeologického vhledu, reflektovat, co jsou kriminalistické aspekty vyšetřování násilných trestných činů a to jak vybrané komponenty z obecné části kriminalistické vědy, tak z části zvláštní se zaměřením zejména na metodiku vyšetřování násilných trestných činů a zhodnotit stav metodiky vyšetřování vybraných trestných činů a jejich klasifikace s ohledem na aktuální situaci a případně navrhnout možnosti pro její optimalizaci.

Úvodní část „práce“ formou širšího teoretického vhledu objasňuje základní pojmosloví a východiska zkoumané tematické oblasti. Navazující druhá část „práce“ je věnována vybraným důležitým komponentám z obecné části kriminalistické vědy a teoretické části metodiky vyšetřování. Třetí stěžejní část „práce“ obsahuje podrobný popis metodiky vyšetřování loupeží a metodiky vyšetřování trestných činů proti životu. V závěrečné čtvrté části je obsažen stručný exkurz do historie metodiky vyšetřování na území České republiky, dále SWOT analýza metodiky vyšetřování a statistická data vývoje vybrané násilné kriminality. Dílčí a zevšeobecňující výstupy v závěrečné části „práce“ pak zhodnocují současný stavu metodiky vyšetřování uvedených kategorií na základě uvedených analýz. Použitými metodami bylo zejména studium dostupné odborné literatury, dále shromáždění a vyhodnocení statistických dat do ucelených přehledů a SWOT analýza metodiky vyšetřování.

2 VYSVĚTLENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

2.1 Kriminologie a kriminalita

Pojem „kriminologie“ je latinsko-řeckého původu. Jedná se o spojení latinského slova CRIMEN (zločin) a řeckého slova LOGOS (věda, nauka, učení). Kriminologie je tedy věda či nauka o zločinnosti (kriminalitě). Kriminologie je vědou empirickou, je spíše zaměřena na pozorování určitých jevů a skutečností nežli na teorii. Kriminologie ve svém zkoumání využívá poznatků z celé řady dalších vědních oborů, např. psychologie, kriminalistiky, sociologie, pedagogiky, trestního práva. Abychom se mohli blíže zabývat předmětem kriminologie, je třeba objasnit klíčový pojem „kriminalita“.

Kriminalita – (z lat. criminalis = zločinný; to z crimen = zločin) – též zločinnost – výskyt trestného chování neboli chování kriminálního.²

V odborné literatuře lze nalézt různé definice kriminality, například Jandourek³ uvádí, že zločin jako produkt kriminality je vědomé a dobrovolné spáchání činu považovaného za společensky nebezpečný a zakázaný určitým pravidlem stanoveným oprávněnou osobou.

Kriminalitu lze obecně chápat jako protiprávní jednání, respektive jednání, které směřuje proti některým v té které společnosti nastaveným pravidlům, jejichž účelem je ochrana společnosti. Rozlišit pak musíme mezi pojetím kriminality *juristickým* (legálním), které vymezuje kriminalitu v rozsahu stanovenými platnými trestními předpisy, z pohledu přestupkového jednání se jedná o zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, kde jsou uvedeny skutkové podstaty jednotlivých přestupků, jakož i další zákony, kde jsou takovéto skutkové podstaty uvedeny, např. zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů a mnoho dalších. Z pohledu trestního jednání se pak jedná o zvláštní část zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „**trestní zákoník**“), kde jsou uvedeny jednotlivé skutkové podstaty trestných činů. Výhodou tohoto pojetí kriminality je jeho určitost, jednání, které je, považováno za kriminální je přesně vymezeno. Nicméně i toto pojetí kriminality sebou nese určitá úskalí, neboť jaké jednání je považováno za

---

² KARABEC, Z. *Sociologická encyklopedie*. [online]. © 2018. [cit. 07-07-2022]. Dostupné z WWW: <<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Kriminalita>>.

³ JANDOUREK, J. *Sociologie zločinu: proč lidé vraždí a jezdí načerno*. Praha: Portál, 2011. 176 s. ISBN 9788026200260. s 12.

kriminální a tedy trestné určuje zákonodárce, který svoji vůli v tomto směru projevuje vytvářením příslušných zákonů a jejich změnami, avšak ne všechny tyto zákony nebo změny jsou společností akceptovány a vítány, a často rozdělují společnost na několik táborů s různými názory. Zde může vyvstat také myšlenka, zdali nejsou některé z těchto změn či zákonů vytvářeny pouze pro účely sloužící konkrétní skupině osob.⁴

Oproti tomu pojetí kriminality sociologické, pojem zločin stanovuje převážně v návaznosti na sociálně patologické jevy.⁵ Mezi tyto jevy řadíme např. závislosti (alkoholismus, drogy, gamblerství apod.) sexuální odchylky (pedofilie, zoofilie, nekrofilie atd.), prostituce, extrémismus a mnoho dalších. Pojetí kriminality sociologické je tak mnohem komplexnější. Je zde však riziko určité bezbřehosti tohoto pojetí. Které jednání označíme ještě jako kriminální a které již ne? Které jevy nazveme patologickými a které již ne? Kde končí svoboda jedince a začíná jí převyšovat zájem společnosti? Na tomto se plně neshodne ani vědecká a ani laická veřejnost. V praxi se však využívá zejména pojetí kriminality legální, a to právě proto, že hranice sociologického pojetí nejsou přesně definovány.

Kriminalitu lze dále dělit na zjevnou, zde se jedná o kriminalitu zjištěnou, vedenou ve statistikách a kriminalitu latentní, která je nezjištěná, nevidovaná.

Předmětem zkoumání kriminologie je tedy kriminalita a její kontrola ale nejenom to, kriminologie také zkoumá následky kriminality ve formě jejich obětí, také se zabývá osobností pachatele.

2.2 Násilí a násilná kriminalita

Z počátku je třeba zdůraznit, že pojem násilná kriminalita není pojmem právním, ale kriminologickým.⁶ Na tomto se odborná literatura shoduje, na co však již mají rozdílné pohledy je, zda pod násilnou kriminalitu zahrnovat pouze trestné činy, u kterých se vyskytuje násilí směřující pouze proti osobě (jejímu životu, zdraví), nebo i násilí vůči věci. Další názory se různí na to, zdali zahrnovat mezi násilnou kriminalitu i projevy násilí psychické a verbální, anebo jenom projevy fyzické. Ztotožňuji se s názorem, že pod

---

⁴ STAŇKOVÁ, L.; ŠČEBERA, F.; VICHLENDÁ, M. *Násilná kriminalita*. Praha: Leges, 2014, 264 s. ISBN 978-80-7502-069-7. s 14 - 15.

⁵ GRÍVNA, T.; SCHEINOST, M.; ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie. 4., aktualiz. vyd.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. 536 s. ISBN 978-80-7478-614-3. s 22.

⁶ NOVOTNÝ, O.; ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie. 3. vydání*. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008. 527 s. ISBN 978-80-7357-377-5. s 287.

pojem násilné kriminality je třeba zahrnout všechny uvedené, neboť všechny formy mohou být užity jako prostředek dosažení pachatelem zamýšleného cíle, například při loupeži má pachatel úmysl zmocnit se cizí věci a překonat odpor může za užití jak fyzického násilí (úder), tak násilí psychického, kdy pohrůzkou fyzického násilí působí na psychiku osoby, aby mu věc vydala, tato pohrůzka přitom nemusí mít nutně verbální podobu, ale může jí i o gesto (např. napřážená pěst).⁷ Pachatel stejně tak může použít násilí proti věci jiného (např. věc, která má pro osobu velkou citovou hodnotu), aby jej donutil něco konat, opominout nebo strpět.⁸

Trestní právo pojem násilná kriminalita nepoužívá, jak již bylo řečeno, jedná se o pojem kriminologický, a zřejmě i proto nejsou ve zvláštní části zákona trestního zákoníku, jednotlivé trestné činy, které se řadí pod násilnou kriminalitu, seskupovány společně a nacházejí se napříč celou zvláštní částí zákona.⁹ Názory, které trestné činy zahrnout pod násilnou kriminalitu, se různí. Široká veřejnost vnímá násilnou kriminalitu obecněji, jednodušeji, nežli odborní autoři, všechny skutky, kde dochází při trestné činnosti k násilí, jsou tak veřejností často vnímány jako násilná kriminalita. Například v případě krádeže vloupáním, kdy se pachatel vloupá do zlatnictví tak, že rozbije výlohu obchodu, může část veřejnosti vnímat jako násilnou kriminalitu, neboť pachatel použil násilí při dosažení svého cíle, z kriminologického pohledu se však jedná o majetkovou trestnou činnost. Někteří autoři, do násilné trestné činnosti řadí i například znásilnění, ano je bez debat, že při tomto trestném činu v převážné většině případů dochází k užití násilí, směřovaného proti tělesné integritě člověka, nicméně z pohledu kriminologie je tento čin řazen do kriminality mravnostní.¹⁰

Aby bylo možné pojem násilná kriminalita co nejpřesněji vymezit, je třeba nejprve vyjasnit pojem „násilí“. Tento pojem není v trestním zákoníku vymezen, pouze v § 119 trestního zákoníku jsou trestné činy spáchané násilím rozšířeny o jednání pachatele, kdy oběť uvede do stavu bezbrannosti násilím.¹¹

§ 119 Spáchání trestného činu násilím

⁷ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2009, částka 11, s. 392. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.

⁸ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2009, částka 11, s. 392 - 393. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.

⁹ GŘIVNA, T.; SCHEINOST, M.; ZOUBKOVÁ, I. et al. *Kriminologie. 5., aktualizované vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, ISBN 978-80-7598-554-5. s. 23-25.

¹⁰ STAŇKOVÁ, L.; ŠČEBERA, F.; VICHLENDÁ, M. *Násilná kriminalita*. Praha: Leges, 2014, 264 s. ISBN 978-80-7502-069-7. s 15.

¹¹ STAŇKOVÁ, L.; ŠČEBERA, F.; VICHLENDÁ, M. *Násilná kriminalita*. Praha: Leges, 2014, 264 s. ISBN 978-80-7502-069-7. s 15.

*Trestný čin je spáchán násilím i tehdy, je-li spáchán na osobě, kterou pachatel uvedl do stavu bezbrannosti lstí nebo jiným podobným způsobem.*¹²

Ani v dalších předpisech českého trestního práva nenajdeme vymezení pojmu násilí, a protože není tento pojem jasně definován, vychází se z výkladu, který podává trestně právní doktrína. Podle nejčastějšího výkladu českého trestněprávního učení je násilí: „*použití fyzické síly k překonání nebo zamezení kladeného nebo očekávaného odporu.*“¹³ Tento výklad obsahuje dva pojmové znaky: je to fyzická složka a působení na vůli oběti, jedná se tak o použití fyzické síly vůči poškozenému, které má za účel omezit jeho vůli tak, aby byla překonána jeho obrana, nebo tato obrana vůbec nenastala, útočník jí pouze předpokládá. Dle této definice je násilí jednání, které směřuje vůči vůli oběti, ale opomíjí případy, kdy cílem fyzické síly užití proti oběti není překonání jejího odporu byt' očekávaného, nýbrž cílem pachatele je násilí samotné, respektive užití fyzické síly vůči oběti je cílem jednání pachatele (například ublížení na zdraví ze msty, vražda z nenávisti apod.). O něco komplexnější definici násilí uvádí například Policie ČR: „*Za násilí se považuje použití fyzické síly vedoucí k překonání nebo zamezení kladeného či očekávaného odporu. Za násilí se považuje také uvedení jiného lstí do stavu bezbrannosti (např. do stavu opilosti), což má za následek, že oběť není schopna se účinně bránit. Pohrůžka násilí znamená psychické působení na vůli jiného. Nemusí jít jen o pohrůžku bezprostředního násilí, ale i takového, které má být užito v budoucnu. Násilí, kterým je vyhrožováno, může směřovat proti napadenému i třetí osobě. Pohrůžka může být vyjádřena přímo či nepřímo (ve dvojsmyslném významu), verbálně či gestem.*“¹⁴ Tato definice v sobě zahrnuje již rozšíření trestního zákoníku a dále poměrně detailně rozvádí význam pojmu pohrůžka násilím.

V trestněprávní teorii se s násilím, jako prostředkem působení na oběť setkáváme ve dvou formách, a to *vis absoluta* tato forma násilí vylučuje jakýkoliv odpor oběti, tato je zbavena jakékoliv možnosti ovlivnit své jednání (např. je svázána, nebo je uspána sedativy atp.), druhou formou je pak násilí ve formě *vis compulsiva*, která dovoluje oběti jednat, ale působí na její vůli s cílem, donutit jí aby jednala v souladu s vůlí útočníka (např. jsou na oběť vedeny fyzické útoky, dokud nepodlehne a neplní požadavky

---

¹² ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2009, částka 11, s. 381. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.

¹³ ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. 3632 s. ISBN 978-80-7400-428-5. s. 1317.

¹⁴ POLICIE ČR. *Násilné trestné činy*. [online]. © 2022 [cit. 2022-07-01]. Dostupné z: WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/nasilne-trestne-ciny.aspx>>.

útočníka). Forma násilí *vis compulsiva* může mít také formu donucování psychického, v takovém případě se nejedná o násilí, ale o pohrůžku násilí.¹⁵

Ve výše uvedených definicích a formách násilí, které vycházejí z trestněprávního učení, je obsažen pouze motiv pachatele k násilí, kterým je násilí instrumentální, tedy takové, které slouží jako prostředek dosažení cíle. Absentují zde, jak již bylo popsáno výše, případy, kdy je cílem pachatele násilí samotné. V této souvislosti je možné poukázat na slovenskou právní úpravu, kde v zákoně č. 300/2005, Z. z. Trestný zákon, je v § 122 odst. 7 uvedena definice násilí: „*Trestný čin je spáchaný násilím, ak páchatel použije na jeho spáchanie fyzické násilie proti telesnej integrite inej osoby alebo ak je spáchaný na osobe, ktorú páchatel uviedol do stavu bezbrannosti ľstou, alebo ak páchatel použil násilie proti veci iného.*“¹⁶ Tato definice násilí je velice komplexní a zahrnuje všechny formy násilí včetně případů, kdy je násilí jak prostředkem nebo cílem pachatele, tak i násilí vůči věci.¹⁷

---

¹⁵ STAŇKOVÁ, L., ŠČERBA, F., VICHLENDÁ M. *Násilná kriminalita*. Praha: Leges, 2014, 264s. ISBN 978-80-7502-069-7. s 15.

¹⁶ SLOVENSKO. Zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon. In *Zbierka zákonov Slovenskej republiky*, 2005, částka 129, s. 3024. Dostupné z WWW: <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/300/>>.

¹⁷ STAŇKOVÁ, L.; ŠČERBA, F.; VICHLENDÁ M. *Násilná kriminalita*. Praha: Leges, 2014, 264 s. ISBN 978-80-7502-069-7. s 16, 17.

3 KRIMINALISTIKA

Kriminalistika je věda, která slouží lidstvu ke své vlastní ochraně před nežádoucími společenským jednáním, jak již bylo řečeno, jde o jednání vymezené na určitém území, v určitém čase společností. Kriminalistika je věda mladá, která se začala rozvíjet v 19. století, společně s rozvojem demokracie a přírodních a technických věd. V 19. století tak byly položeny základy kriminalistiky jako vědního oboru. Dnes je již kriminalistika etablovaným vědním oborem, který se společně s dalšími vědními obory, jako je kriminologie, viktimologie, penologie, forenzní disciplíny, disciplíny trestního práva a dalšími, zabývá zločinností. Souhrnně tyto disciplíny nazýváme kriminální vědy. Různí autoři, odborníci a kriminalisté, řadí kriminalistiku mezi přírodní, případně technické vědy, to je dáno tím, že využívá další celou řadu technických i přírodních věd, jako například, chemie, biologie, fyzika, mechanika apod. Jiní zase řadí kriminalistiku mezi vědy právní, neboť má velmi blízko zejména k trestnímu právu hmotnému a procesnímu. Kriminalistika zkoumá kriminalisticky významné události, jakožto negativní společenské jevy a proto je řazena mezi vědy společenské.¹⁸

3.1 Pojem a předmět kriminalistiky

K tomu, aby mohla být kriminalistika nazývána vědou, musím být definován předmět zkoumání, kterým se nezabývá žádný jiný vědní obor. Kriminalistická věda se jako jediná zabývá zkoumáním následujících okruhů zákonitostí objektivního světa:

- zákonitosti vzniku a zániku kriminalistických stop, jiných soudních důkazů a kriminalisticky významných informací;
- zákonitosti vyhledávání, zajišťování, shromažďování, zkoumání a využívání kriminalistických stop, jiných soudních důkazů a kriminalisticky významných informací v zájmu rychlého, úplného a objektivního odhalování, vyšetřování a prevence trestných činů.¹⁹

Většina autorů se shoduje, že výše uvedené okruhy zákonitostí objektivního světa definují specifický předmět kriminalistické vědy. S rozvojem vědních oborů a

---

¹⁸ STRAUS, J.; PORADA, V. a kol. *Teorie, metody a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. 417. ISBN-978-80-7380-666-8. s. 9-10.

¹⁹ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky, 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk 2021. 324 s. ISBN 978-80-7380-869-3. s 9.

samozřejmě i kriminality, se vyvíjí i kriminalistická věda, respektive předmět kriminalistiky.

Za současného stavu poznání lze kriminalistickou vědu definovat jako samostatný vědní obor, který zkoumá a objasňuje zákonitosti vzniku, zániku, vyhledávání, zajišťování, zkoumání a využívání kriminalistických stop, jiných soudních důkazů a kriminalisticky významných informací. Na tomto základě vypracovává metody, postupy, prostředky, operace a doporučení pro kriminalistickou praktickou činnost, bez ohledu na formální podmínky jejich využití v praxi různých policejních sborech.²⁰

Nicméně je nutné podotknout, že ujednocená definice kriminalistiky a kriminalistické vědy neexistuje, každý z autorů používá vlastní v různé míře odlišné definice, toto je způsobeno především velkou různorodostí páchané trestné činnosti a tudíž i širokou škálou metod a způsobů jejího odhalování. Stejně tak se různí pohledy autorů na předmět a objekty zkoumání kriminalistiky, a tím i odlišné definování kriminalistiky jako celku.

Společně s vývojem kriminalistické vědy vyvstala potřeba získané poznatky aplikovat do praxe a také je rozšiřovat mezi odbornou i laickou veřejnost. V návaznosti na rozvoj kriminalistické vědy se tak rozvíjí i kriminalistická praxe a pedagogická disciplína nazývaná kriminalistika. Kriminalistická praxe je pro kriminalistickou vědu nepostradatelná, představuje jeden z jejich objektů zkoumání a poskytuje zpětnou vazbu z využívání poznatků kriminalistické vědy v praxi. Bez kriminalistické praxe by nebylo kriminalistické vědy a naopak bez vědy by nedocházelo k žádoucímu rozvoji praxe. Neméně důležité je předávání získaných poznatků mezi širokou veřejnost, pracovníky bezpečnostních sborů, vychovávat mladé kriminalisty a další specialisty v různých odvětvích navázaných na kriminalistiku, k tomuto účelu slouží kriminalistika jako pedagogická disciplína. Kriminalistika je tak komplexní věda, která má své pevné místo v systému věd, slouží společnosti při poznávání kriminalisticky významných událostí, potírání a předcházení trestné činnosti.²¹

---

²⁰ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021. 324 s. ISBN 978-80-7380-869-3. s. 9-10.

²¹ STRAUS, J.; PORADA, V. a kol. *Teorie, metody a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. 417 s. ISBN-978-80-7380-666-8. s. 12.

3.2 Systém kriminalistiky

Systém kriminalistiky, respektive struktura rozdělení kriminalistické vědy takéž není ujednocena. Kritéria, podle kterých autoři na systém kriminalistiky nahlízejí, jsou různá. Zejména teoretici kriminalistické vědy věnují vymezení systému velkou pozornost. Následný systém kriminalistické vědy je uspořádán dle charakteru zkoumaných objektů.

Systém kriminalistické vědy je rozdělen do tří částí:

- I. Obecně teoretické otázky kriminalistické vědy a praxe.
  - předmět a systém kriminalistické vědy;
  - místo kriminalistiky v systému věd;
  - dějiny kriminalistiky;
  - metodologie kriminalistické vědy;
  - obecné otázky teorie kriminalistického učení o trestném činu;
  - obecné otázky teorie kriminalistického učení o stopách a kriminalistické identifikaci;
  - obecné otázky metodologie kriminalistické praxe;
  - obecné otázky metodiky procesu poznání trestných činů.
- II. Metody procesu poznání trestných činů a jiných kriminalisticky relevantních událostí.
  - jednotlivé metody, postupy a doporučení kriminalisticko-technické a expertízní činnosti;
  - jednotlivé metody, postupy a doporučení kriminalisticko-taktického charakteru.
- III. Metodika procesu poznání jednotlivých druhů trestných činů.
  - znaky kriminalistické charakteristiky daného druhu trestných činů (kriminální situace, způsob spáchání, typické vlastnosti pachatelů, typické motivy);
  - typické stopy daného druhu trestného činu;
  - typické vyšetřovací situace, vyskytující se v průběhu procesu poznání daného trestných činů a způsoby jejich řešení;
  - typické podněty k objasňování a vyšetřování daného druhu trestných činů;
  - zvláštnosti předmětu vyšetřování daného druhu trestných činů,
  - zvláštnosti aplikace dílčích metod kriminalistické praxe v počáteční etapě procesu poznání daného druhu trestných činů;

- zvláštnosti vytyčování kriminalistických verzí a plánování v procesu poznání daného druhu trestných činů;
- zvláštnosti aplikace dílčích metod kriminalistické praxe v následné etapě procesu poznání daného druhu trestných činů;
- zvláštnosti zapojení veřejnosti do procesu poznání daného druhu trestných činů;
- zvláštnosti kriminalistické prevence daného druhu trestných činů.²²

Pro potřeby praxe se však zažilo jednodušší dělení a to na kriminalistickou techniku, kriminalistickou taktiku a kriminalistickou metodiku.

Mezi kriminalistické aspekty vyšetřování násilných trestných činů patří bezesporu i další kapitoly z obecné části kriminalistické vědy, tyto by si dozajista zasloužily uvedení v této práci, nicméně s ohledem na rozsah této práce je nelze všechny obsáhnout, vybral jsem tedy pouze jednu další, a to je kriminalistická stopa, neboť se jedná o ústřední pojem v průřezu celé kriminalistické vědy.

3.3 Kriminalistická stopa

Kriminalistická stopa je ústředním pojmem kriminalistiky, stopy poskytují zásadní informace o vyšetřovaných událostech a v závislosti na druhu a charakteru stopy jsou způsobilé identifikovat objekt, který stopu zanechal. Z tohoto důvodu je třeba neustále prohlubovat znalosti o zákonitostech a mechanismu vzniku stop, neboť na základě těchto znalostí je možné vypracovávat kriminalistické metody pro zjištění, zajištění, zkoumání a vyhodnocování těchto stop, jejichž účelem je efektivní a objektivní odhalování a objasňování trestné činnosti a dalších kriminalisticky relevantních událostí.

Kriminalistická stopa vzniká v materiálním prostředí nebo ve vědomí člověka a to na základě na sebe navzájem působících objektů v takovémto prostředí. Při vzájemném působení alespoň dvou objektů materiálního světa dochází k odrazu individuálních vlastností objektů mezi sebou. Objekty rozlišujeme na objekt, který stopu zanechal – objekt odražený a objekt, ve kterém se stopa zobrazuje – objekt odrážející. Aby k přenosu znaků mohlo dojít, je nutné, aby byly splněny určité podmínky. Těmito podmínkami jsou:

- vzájemné působení obou objektů musí být dostatečně intenzivní;

---

²² KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021. 324 s. ISBN 978-80-7380-869-3. s. 11-12.

- souhrn vlastností, vzájemně na sebe působících objektů nesmí být stejný;
- objekty musí být prostorově ohraničeny;
- objekty musí být relativně neměnné;
- výsledek přenosu informací na odražejícím objektu v něm musí být fixován změnami v jeho struktuře nebo vlastnostech.²³

Definice kriminalistických stop je velké množství, ať již komplexnějších nebo úžeji zaměřených. Všechny tyto definice mají společných několik podmínek, při jejichž splnění můžeme hovořit o tom, že odraz objektu je kriminalistickou stopou. Jedná se o následující podmínky:

- 1) Odraz (změna) musí být v souvislosti s kriminalisticky relevantní událostí.
- 2) Odraz (změna) musí existovat alespoň od svého vzniku do zjištění.
- 3) Odraz (změna) musí být zjistitelná, zajistitelná a vyhodnotitelná současnými kriminalistickými metodami.

Ad. 1) Pokud hovoříme o kriminalisticky relevantní události, máme na mysli všechny události, při kterých jsou metody kriminalistiky používány k jejich objasnění, jde primárně o trestné činy a přestupky, na tyto se kriminalistika zaměřuje nejčastěji, z dalších skutků se jedná o např. havárie, sebevraždy, náhlá úmrtí společně s nešťastnými náhodami, působení přírodních sil, nedbalostní jednání, které není trestným činem ani přestupkem apod.

Ad. 2) V případě, že při kriminalisticky relevantní události dojde ke změně (odrazu) v materiálním prostředí, musí tato změna existovat alespoň do doby, nežli je tato událost šetřena, jinak je změna nevyužitelná, resp. nelze využít změnu (odraz), který již neexistuje. Taktéž může dojít k deformaci (znehodnocení) části odražených vlastností v odražejícím objektu. Příkladem může být třeba stopa podešve obuvi, která vznikne ve vnějším prostředí v hlíně při spáchání trestného činu. V případě, že do doby zjištění na tento otisk nepůsobí vnější vlivy, respektive povětrnostní podmínky jsou příznivé, může být tento otisk zajištěn jako stopa, kdy může sloužit například k druhové, rodové, případně i individuální identifikaci odraženého objektu (podešve obuvi). Pokud na objekt působí vnější vlivy (povětrnostní podmínky) jako např. déšť, může dojít k částečnému znehodnocení, kdy může být otisk stále zajištěn, ale již není způsobilý k uvedené identifikaci, může však stále sloužit např. k identifikaci skupinové, případně může mít

---

²³ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021. 324 s. ISBN 978-80-7380-869-3. s. 55.

taktickou hodnotu. Poslední možností, je že dojde k úplnému odstranění odražených vlastností v odrážejícím objektu.

Ad. 3) Tato podmínka se vztahuje zejména k technickým prostředkům, postupům a metodám vyhledávání a zajišťování kriminalistických stop (změn), dále pak ke znaleckému zkoumání. Pokud nelze změnu na místě kriminalisticky relevantní události vyhledat, zajistit a při následném znaleckém zkoumání vyhodnotit, nemá tato změna praktický význam.²⁴

Na základě uvedených poznatků a podmínek lze kriminalistickou stopu považovat: *Každá změna v materiálním prostředí nebo ve vědomí člověka, která příčinně nebo alespoň místně nebo časově souvisí s vyšetřovanou událostí, obsahuje kriminalisticky nebo trestněprávně relevantní informaci a je zjistitelná, zajistitelná a informace z ní využitelná pomocí dostupných kriminalistických, přírodovědných a technických metod, prostředků a postupů.*²⁵

3.3.1 Dělení kriminalistických stop

Základní dělení kriminalistických stop je na stopy paměťové a materiální.

1. Paměťové stopy

Paměťové stopy jsou stopy vznikající ve vědomí člověka respektive v jeho paměti. To znamená, že to co člověk prožije, co vnímá svými smysly, je prostřednictvím biochemických procesů ukládáno v paměti. Lidskými smysly rozumíme zrak, sluch, hmat, chuť a čich, přičemž v kriminalistice se uplatňují zejména stopy zrakové a sluchové, respektive to co člověk vidí a co slyší. Vnímání ostatními smysly se z kriminalistického pohledu již používají mnohem méně (např. osoba na místě cítila zápach plynu, jídlo jí chutnalo nezvykle atp.). V kriminalistice se neuplatňují paměťové stopy pouze lidí, ale i například zvířat, zejména psi, kteří se často užívají v kriminalistické odorologii. Paměťové stopy se používají zejména v kriminalistické taktice (výslech, rekognice, konfrontace, atp.), proto jsou někdy nazývány kriminalistickotaktické stopy.

---

²⁴ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021. 324 s. ISBN 978-80-7380-869-3. s. 55-56.

²⁵ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021. 324 s. ISBN 978-80-7380-869-3. s 9-10.

Proces tvorby paměťové stopy má několik fází, jedná se o fáze: vnímání, fixování, vybavování a reprodukce informací, které jsou obsažené v paměťové stopě. Zcela zásadní vliv na průběh jednotlivých fází mají specifické vlastnosti osoby, která událost vnímala, některé osoby jsou vnímavější a jsou tak schopny zachytit více informací a detailů, jiné osoby zase mají lepší paměť a vnímané informace lépe uchovávají v paměti. Svoji roli zde hrají i emoce, které mohou na osobu působit, jako je strach, rozčilení apod. i tyto faktory mohou proces tvorby paměťové stopy ovlivnit. Jednu událost tak mohou dva očití svědci popisovat odlišně. U paměťových stop existují kromě subjektivních vlastností nositele paměťové stopy i další úskalí, která mohou vnímání, fixování, vybavování a reprodukci u osob ovlivnit. Jedná se například o paměťový blok u osob, které prožili traumatizující zážitek, nebo u nich došlo k poranění mozku a v důsledku toho k amnézii. Dalším příkladem jsou osoby s duševní nemocí, či poruchou, nebo osoby pod vlivem alkoholu a návykových látek.

Paměťové stopy, jejich tvorba není ještě ověřena a jedná se o poněkud neprobádané pole, za současného stavu poznání, tak nejsme schopni zásadně jednotlivé fáze tvorby paměťové stopy ovlivnit.²⁶

2. Materiální stopy

Materiálními stopy jsou takové stopy, které vznikají v materiálním světě, v podstatě jde o veškeré stopy, mimo vědomí člověka. Protože jich je velké množství, je zde i mnoho způsobů, jak tyto stopy klasifikovat. Níže uvedu několik způsobů dělení stop, které jsou obecně uznávané:

a) podle informace, kterou objekt zanechal

Rozdělení podle druhu informace, které v sobě stopy nesou:

- stopy obsahující základní informaci o vnější stavbě (vnější struktury) objektu, který stopu vytvořil (jedná se např. o stopy daktyloskopické, mechanoskopické, balistické, trasologické apod.);
- stopy, které obsahují základní informaci o vnitřní stavbě (vnitřní struktury) objektu, který stopu vytvořil (např. stopy biologické, chemické, pyrotechnické apod.);

---

²⁶ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021. 324 s. ISBN 978-80-7380-869-3. s. 57-58.

- stopy obsahující základní informaci o funkčních a dynamických vlastnostech a návycích objektu, který stopu vytvořil (např. stopy chůze, hlasu a ručního písma apod.);
- stopy, které obsahují sdruženou informaci o vlastnostech objektu, nebo objektech, které stopu vytvořily, to znamená, že stopa obsahuje základní informace minimálně ze dvou výše uvedených kategorií (např. stopa obuvi obsahující informaci o chůzi, daktyloskopická stopa vytvořená krví apod.).

Stopy, které obsahují informaci o vlastnostech odraženého objektu, mohou být statické nebo dynamické, plošné nebo objemové. Další dělení těchto stop zahrnuje tyto projevy - otisky, vtisky, rýhy, soustavy rýh, stopy periferní, zhmoždění.²⁷

Další kategorií stop jsou stopy účetní, počítačové a jiné, které se objevují v údajích prvotních dokladů, v uzávěrkách, v účetních výkazech, v softwaru, daňových přiznáních

b) podle změn, které nastaly při jejich vzniku v materiálním prostředí

Toto dělení je využíváno zejména pro kriminalistickou praktickou činnost:

- **Stopy vstříčné**, jedná se o stopy, které odrážejí vzájemné působení obou objektů. Jedná se o případy, kdy dojde k přenosu informací z objektu odraženého na objekt odrážející, ale i opačně z odrážejícího objektu na odražený. Tyto stopy se vyskytují zejména v kategorii mikrostop a dále při událostech jakými jsou například dopravní nehody.
- **Stopy plošné a objemové**, u stop plošných se jedná o 2D stopy, které vzniknou nedeformujícím působením odraženého objektu na objekt odrážející. Typickým příkladem je otisk papilárních linií. Plastické stopy jsou 3D stopy, u kterých naopak při působení odraženého objektu dochází k plastické deformaci objektu odrážejícího, příkladem jsou například otisky podešve obuvi v hlíně, sněhu atp.
- **Stopy statické a dynamické**, tyto vznikají podle míry pohybu odraženého objektu vůči objektu odrážejícímu, pokud je pohyb minimální, na odrážejícím objektu vznikají stopy statické, v opačném případě vznikají stopy dynamické. Stopy statické lze dále dělit na stopy navrstvené a odvrstvené, pokud je na odrážející objekt přenesena nějaká hmota (např. potní substance u otisku papilárních linií), jedná se o stopu navrstvenou a obráceně (např. otisk papilárních linií v prachu). Stopy dynamické se pak dělí na rýhy, stopy sešinutí a stopy zhmoždění.

---

²⁷ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021. 324 s. ISBN 978-80-7380-869-3. s 59.

- Rýhy – vytváří odražený objekt svou malou plochou (hrotem, hranou) v objektu odrážejícím;
- stopy sešinutí, jedná se o soustavy rýh či celé souvislé plochy rýh;
- stopy zhmožděné, v tomto případě odražený objekt působí na objekt odrážející deformační silou a to opakovaně, jednotlivé objemové stopy se překrývají (např. opakované působení páčidla na dveře a zárubně ve stejném místě).

Dynamické stopy se vyskytují nejčastěji v kriminalistické mechanoskopii.

- **Stopy periferní**, nebo také stopy obrysové, tyto poskytují informaci, zejména o obrysu odraženého objektu, tedy o jeho tvaru (např. světlé místo po obrazu na zdi).
- **Stopy oddělení**, při oddělení částí z celku vznikají stopy, na základě kterých je možné opětovné sestavení celku. Lze tím prokázat, že jednotlivé části původně tvořili celek (např. úlomky nástrojů použitých k páčání trestné činnosti, střepy skla atp.).

Další zvláštní ne-kategorií zmiňovanou zejména v poslední době jsou mikrostopy. Tyto jsou charakteristické tím, že obsahují buď malé množství hmoty nebo nízkou koncentraci hmoty, nebo mají nepatrné geometrické rozměry anebo mohou být slabě viditelné či neviditelné pouhým okem. K vyhledávání, zajišťování a zkoumání mikrostop je třeba moderní vybavení a inovativní postupy, proto je zajišťování stále častější zejména v posledních letech, kdy dochází k rychlému rozvoji přírodních a technických věd. Mikrostopy podle současných poznatků netvoří samostatnou skupinu kriminalistických stop, ale mohou existovat ve všech druzích materiálních stop. Stejně tak mechanismus vzniku mikrostop se principiálně neliší od vzniku ostatních druhů stop. I proto se postupem času odborná veřejnost odklonila od názoru, že mikrostopy tvoří samostatnou kategorii stop. Vyhledávání, zajišťování a zkoumání mikrostop je však u řady kriminalisticko-technických stop problematické a u některých i nemožné. V současné době jsou mikrostopy běžně využívány v kriminalistické praktické činnosti, jako např. mechanoskopie, balistika, biologie, chemie, pyrotechnika. Tyto stopy jsou vyhledávány zejména u nejzávažnější trestné činnosti, neboť vyžaduje moderní technické prostředky, vysoce odborně školený personál, a je i časově náročné, zejména pak ve fázi zkoumání.²⁸

---

²⁸ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021. 324 s. ISBN 978-80-7380-869-3. s. 59-61.

3.3.2 Význam kriminalistických stop

Z pohledu kriminalisticko-praktické činnosti spočívá význam kriminalistických stop zejména v tom, že pomáhají vytvořit si obrázek o celkové situaci a jejích detailech, za kterých došlo ke spáchání trestného činu, dále si vytvořit představu o pachateli tohoto trestného činu, jeho fyzických a dalších osobních vlastnostech, o druhu a vlastnostech prostředků, které ke spáchání trestného činu užil a zejména pak identifikovat konkrétní objekt, který stopu na místě trestného činu zanechal, případně určit alespoň jeho druhovou příslušnost.

Význam kriminalistické stopy lze rozdělit do dvou kategorií, význam **kriminalisticko-technický** a **kriminalisticko-taktický**. V prvním případě jde o způsobilost kriminalistické stopy k odbornému zkoumání, tedy jaká je její využitelnost v procesu kriminalistické identifikace. V případě, že se jedná o stopu využitelnou, obsahující dostatečné množství identifikačních znaků objektu, který je vytvořil, může být výsledkem zkoumání individuální identifikace objektu, který stopu vytvořil (osoba, věc, zvíře), a v případě nedovršení individuální identifikace alespoň zjištění skupinové příslušnosti objektu. Kriminalisticko-taktický význam stopy spočívá v poskytnutí informací o kriminalisticky relevantní události, o způsobu provedení, osobách na události zúčastněných, jejich vlastnostech, použitých předmětech, způsobu provedení atd. Vyhodnocováním stop z pohledu kriminalisticko-taktického, si lze udělat celkový obrázek o kriminalisticky relevantní události, na jehož základě se v počáteční fázi vyšetřování stanovují kriminalistické verze.²⁹

---

²⁹ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021. 324 s. ISBN 978-80-7380-869-3. s. 72.

4 METODIKA VYŠETŘOVÁNÍ

4.1 Obecná teorie metodiky vyšetřování

Metodika vyšetřování trestných činů je součástí kriminalistiky, kde zastává důležité místo. Teorie vyšetřování je úzce provázána s teorií dokazování trestné činnosti orgány činnými v trestním řízení. Vědecká teorie metodiky vyšetřování má klíčový vliv na tvorbu jednotlivých metodik vyšetřování již konkrétních trestných činů, v okamžiku, kdy není teorie metodiky dostatečně rozpracována, může se stát snadno překážkou rozvoje kriminalistiky a metodiky obzvláště. Teorie vyšetřování je jednou ze specifických teorií v systému kriminalistické vědy, která zkoumá zákonitosti vzniku, průběhu a projevů trestných činů v materiálním prostředí a ve vědomí lidí s cílem rozpracování optimálních modelů vyšetřovacích metod, metodik, technik, postupů a operací a jejich aplikace v procesu vyšetřování a prevence trestných činů.³⁰

Předmětem zkoumání jsou v tomto případě události, zejména jsou tím myšleny trestné činy, a to proces jejich vzniku, průběhu a zániku. V obecné části metodiky vyšetřování se nachází základní teoretická východiska, pojmy a kategorie, které jsou společné pro všechny metodiky uvedené ve zvláštní části. Na základě teoretických východisek obecné části metodiky vyšetřování je vytvořena struktura, jakási osnova, která je v podstatě základem každé z jednotlivých metodik ve zvláštní části metodiky.³¹

4.1.1 Informačně-teoretické základy

Teoretickou úroveň poznání zajišťuje vědecké zkoumání vyšetřovací praxe, kde dochází k analýze, zobecnění a systematizaci zkušeností z vyšetřování, tímto jsou získávány poznatky, zobecněné informace o charakteristických zákonitostech a znacích různých trestných činů a typických vyšetřovacích situací. Na základě takto zjištěných zobecněných informací a zákonitostí jsou vytvářeny vědecké teorie, tyto jsou obecnější nežli základ, ze kterého vzešly. Všechny tyto informace a znalosti jsou využívány

---

³⁰ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 205-206.

³¹ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 205-206.

k vypracování metod, prostředků a postupů v rámci jednotlivých metodik vyšetřování trestných činů.³²

4.1.2 Metodologické základy

Účelem metodologických základů metodiky vyšetřování je zajistit vypracování funkčních a efektivních metod kriminalisticko-praktické činnosti. Metodiku je tak možné označit za ucelený systém pravidel, způsobů a postupů v rámci trestního řízení. Pro tvorbu metodik jednotlivých druhů trestných činů jsou doporučeny požadavky, které musí být splněny:

- akceptovatelnost a spolehlivost metodiky,
- schopnost pružného přizpůsobení měnícím se vyšetřovacími situacím a vzniku nových úkolů vyšetřování,
- schopnost reagování na zvláštnosti jednotlivých druhů trestných činů,
- srozumitelnost pro osoby vykonávající vyšetřování, například že postupy, způsoby a pravidla činnosti spojené s vyšetřováním trestných činů musí zajišťovat:
  - o poznání faktů a okolností děje, který se odehrál v minulosti,
  - o průběžné poznávání a hodnocení informace získané při vyšetřování,
  - o řešení všech úkolů vyšetřování s přihlédnutím ke specifickým jednotlivých druhů trestných činů,
  - o možnost využití informací obsažených již v prvotní vyšetřovací situaci aj.³³

4.1.3 Pojem, předmět a funkce metodiky vyšetřování

V rámci obecné části kriminalistiky jsou zkoumány zákonitosti vzniku, vyhledávání, zajištění, zkoumání a využití kriminalistických stop, a to v obecné rovině bez ohledu na daný typ kriminalisticky relevantní události a různé vyšetřovací situace. V praxi se při vyšetřování nelze spolehnout pouze na univerzální kriminalistické teorie a

---

³² KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 414 s. ISBN 978-80-7380-547-0. s 163.

³³ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 160.

metody. Pro jejich možné využití v praxi je třeba je značně přizpůsobit na konkrétní vyšetřovanou událost, a proto je třeba zkoumat odlišnosti vzniku, vyhledávání a využívání kriminalistických stop, jiných důkazů a kriminalistických informací v rámci určitých typů kriminalisticky relevantních událostí v souvislosti s předpokládanými nebo reálnými vyšetřovacími situacemi. Tuto úlohu plní metodika vyšetřování.³⁴

Předmět zkoumání metodiky vyšetřování je shodný s předmětem zkoumání kriminalistické vědy. Objekt zkoumání se však v některých prvcích odlišuje. Na současném stupni poznání se lze domnívat, že objektem zkoumání metodiky vyšetřování jsou zejména prvky vzniku a průběhu kriminalisticky relevantních událostí, jejich projevy ve stopách a prvky procesu poznávání jednotlivých typů kriminalisticky relevantních událostí ve vyšetřovací a soudní praxi.³⁵

Cílem zkoumání metodiky vyšetřování je zejména vytvoření uceleného systému poznatků a návodů pro efektivní postup policejních orgánů při vyšetřování určitých typů trestných činů, ale i zkoumání typických chyb a nedostatků kriminalistické praxe. Metodika vyšetřování tak plní následující funkce:

- formativní funkce – tvorba typových modelů činností policejních orgánů v rámci identifikace určité kategorie trestných činů; tyto typové modely v sobě obsahují doporučené metody a operace a vychází jak z poznatků kriminalistické teorie aplikované na jednotlivé druhy trestných činů, tak z poznatků z kriminalistické praxe,
- poznávací funkce – seskupení trestných činů do homogenních skupin, popis jejich kriminalistických charakteristik, typických stop, které vznikají při jejich páčání a typických vyšetřovacích situacích, které vznikají při vyšetřování příslušných skupin trestných činů;
- kontrolní funkce – komparace, zda doposud zpracovaná a vytvořená metodická doporučení jsou v souladu se změnami způsobů páčání trestných činů a s legislativními změnami.

Z výše uvedeného, lze vyvodit definici metodiky vyšetřování:

---

³⁴ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 160-161.

³⁵ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 160-161.

Metodika vyšetřování je ta část kriminalistické vědy, která odhaluje a zkoumá zákonitosti vzniku stop a zvláštnosti postupů při vyhledávání, zajišťování a využívání stop, jiných soudních důkazů a kriminalisticky významných informací s ohledem na určitý typ trestného činu a předpokládanou typovou vyšetřovací situaci.³⁶

4.1.4 Systém metodiky vyšetřování a struktura metodik vyšetřování jednotlivých trestných činů

Systémem metodiky vyšetřování je vytvořen tak, že vytváří skupiny trestných činů, pro které jsou pak vytvářeny jednotlivé metodiky vyšetřování. Rozhodné pro zařazení trestného činu do určité skupiny – metodiky, jsou určité prvky trestného činu, jako je obdobný způsob spáchání trestného činu, vytváření obdobných kriminalistických stop a obdobný způsob vyšetřování těchto činů. Z jednotlivých prvků je patrné, že systém třídění těchto činů je založen na zkušenostech z kriminalistické praxe. Uvedené prvky, společně s dalšími nazýváme kriminalistická charakteristika trestného činu a právě tyto prvky zvolila metodika vyšetřování jako kritérium pro zařazení skutku do určité skupiny. Dělení trestných činů podle výše uvedeného klíče se významně odlišuje od dělení trestných činů, které užívá trestní zákoník, zde jsou jednotlivé skutky seskupovány do hlav a oddílů na základě shodného objektu trestného činu. Na základě uvedeného lze definovat, že metodikami vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů rozumíme uspořádané systémy poznatků o typových kriminalistických charakteristikách trestných činů, o zákonitosti vzniku, vyhledávání a zajišťování stop jednotlivých typů trestných činů, o vyšetřovacích situacích utvářejících se při vyšetřování, jakož i systém typových modelů činnosti kriminalistů v určitých etapách procesu poznání trestných činů.³⁷

Struktura metodik vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů, je pevně stanovena a představuje uspořádaný systém poznatků a doporučení, tato struktura se skládá z následujících částí:

- typová kriminalistická charakteristika dané skupiny trestných činů;
- stopy typické pro daný typ trestných činů;
- zvláštnosti předmětu vyšetřování;

---

³⁶ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*, Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 414 s. ISBN 978-80-7380-547-0. s 166

³⁷ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 414 s. ISBN 978-80-7380-547-0. s 166.

- typické podněty k vyšetřování a jejich zvláštnosti;
- typické vyšetřovací situace vyskytující se při vyšetřování daného typu trestných činů;
- typické počáteční úkony a jejich zvláštnosti;
- typové vyšetřovací verze a zvláštnosti vytyčování vyšetřovacích verzí, plánování a organizace vyšetřování;
- zvláštnosti následné etapy vyšetřování;
- zvláštnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování.³⁸

4.2 Metodika vyšetřování loupeží

4.2.1 Kriminologická charakteristika loupeže

Loupeže, stejně jako u dalších trestných činů proti životu a zdraví, se jedná o skutky, které veřejnost vnímá silně negativně. Loupež lze považovat za jeden z nejzávažnějších trestných činů, neboť kromě útoku na majetek oběti představují i útok proti tělesné integritě oběti. Zejména opakované loupeže na určitém teritoriu dokáží ve veřejnosti vzbudit silné obavy o svůj život, zdraví a majetek. Nejčastěji u určitých skupin osob, které jsou touto trestnou činností více ohroženy, jedná se zejména o seniory, osoby vykonávající specifické profese, jako jsou například taxikáři, doprovody převozů peněz atd. nebo osoby pracující na určitých místech, jako jsou čerpací stanice, banky, klenotnictví apod.³⁹

§ 173 trestního zákoníku:

Loupež

(1) Kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.⁴⁰

Objektem u trestného činu loupeže je jak osobní svoboda jedince, tak majetek, přičemž k následku ve formě zmocnění se cizí věci, případně újmě na zdraví nemusí vůbec dojít, postačí, že pachatel omezí osobní svobodu, případně svobodu rozhodování

³⁸ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminologická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 414 s. ISBN 978-80-7380-547-0. s 166 – 167.

³⁹ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminologická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 414 s. ISBN 978-80-7380-547-0. s 203.

⁴⁰ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2009, částka 11, s. 392. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.

oběti. I přes to, že k nejhorším následkům (smrt, těžké ublížení na zdraví), dochází při loupežích jen výjimečně, lidé se těchto skutků děsí a tyto dokáží ochromit veřejný život na určitém území, případně mezi určitou skupinou obyvatel, dokud není pachatel dopaden. Na druhou stranu je nutné říci, že tyto obavy obyvatel nejsou vždy přehnané, neboť dochází i k loupežím, při kterých se pachatel nezdráhá užít i brutální násilí vůči oběti a často v takových případech dochází k závažné újmě na zdraví oběti včetně jejího usmrcení, přičemž majetkový prospěch pachatele může být i minimální, pokud u sebe oběť nic cenného nemá. Loupež může být spáchána buď užitím násilí, nebo pohrůzkou bezprostředního násilí, podstatné pro posouzení skutku jako loupeže je, aby násilí či jeho pohrůzka byly uskutečněny před zmocněním se cizí věci. Pachatelé loupeží často při fyzickém kontaktu s obětí úmyslně jednají agresivně a užívají násilí a v případě pohrůzky přehánějí, čeho jsou schopni, aby tak oběť vystrašili, zbavili jí tak svobodné vůle a přesvědčili jí, že je jejich jednání myšleno vážně. Účelem tohoto jednání pachatelů je vyvolat v oběti obavu o její život, tak aby oběť spolupracovala, nebránila se a věc vydala.⁴¹

Loupeže jsou také často páčány se zbraní, které pachatelé užívají zejména k zastrašení oběti a umocnění hrozby, málokdy k použití zbraně dojde, ale pokud ano, následky bývají pro oběť závažné. V souvislosti s užíváním zbraně je třeba také zmínit loupežná přepadení peněžních ústavů a dalších provozoven, kde se pracuje s finanční hotovostí. Tyto jsou velice často páčány se zbraní, případně pohrůzkou zbraní. V případě více pachatelů se pak často jedná o organizovanou skupinu, která má loupežné přepadení promyšlené, dobře připravené. Často je taková skupina dobře vyzbrojena a téměř vždy užívá maskování. V takových případech může dojít i k situacím, ve kterých figurují rukojmí. Ze zbraní pachatelé využívají buď zbraně chladné, zejména nože, ale i boxery, pálky, případně věci nalezené na místě, nebo zbraně střelné, převážně pak krátké palné zbraně, ale i dlouhé palné zbraně a výbušniny, toto závisí zejména na charakteru přepadeného objektu a způsobu provedení loupeže. V případě vyhrožování zbraní se často stává, že pachatel zbraní vyhrožuje, aniž by tuto zbraň ukázal, spatřují dva základní důvody pro takové jednání, buď pachatel nechce vyvolat rozruch, v případě že k loupeži dochází na frekventovaném místě, nebo žádnou zbraň nemá a spoléhá, že pohrůzka zbraní bude účinná a oběť věc vydá. Svůj záměr pachatel sděluje zejména ústně, nebo například

---

⁴¹ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 200-201.

nápisem požadavku s výhrůzkou na papír, který ukáže oběti, případně jednáním ze kterého je záměr patrný, např. namíření zbraně, přiložení nože na oběť, apod.⁴²

Kriminální situace – je situace, za níž loupež probíhá, z pohledu kriminalistické metodiky vyšetřování u takovéto situace sledujeme její podstatné okolnosti, které tuto situaci vytváří, jedná se o:

- charakter místa činu (například zda je místo činu ve velkoměstské aglomeraci či na místě s menší koncentrací obyvatel, zde je místo v exteriéru či interiéru atp.);
- doba spáchání loupeže (například zobecněné poznatky z USA ukazují, že nejvíce bankovních loupeží je pácháno v pátek od 11 hod. do 15 hod.);
- charakter napadených osob (například ozbrojený a řádně vycvičený ochránce, nemocná přestárlá osoba, osoba v podnapilém stavu atp.)⁴³

Kriminální situace, respektive podmínky panující na místě loupeže hrají důležitou roli, mají vliv na samotný průběh loupeže, nebo na vznik a uchování kriminalistických stop. Pachatelé, kteří plánují loupež, mohou ovlivňovat kriminální situaci například výběrem místa a času loupeže, mohou si místo předem prohlédnout, naplánovat příhodové i únikové trasy, zabezpečit si vhodné maskování, nebo zvolit vhodný způsob spáchání loupeže.⁴⁴

4.2.1.1 Způsob spáchání loupeže

Způsobů, jak spáchat loupež je velké množství a je třeba je klasifikovat, klasifikovat tyto skutky lze z různých hledisek, a proto kriminalistická metodika vybrala několik základních hledisek, kterými jsou:

- **Intenzita agrese**, podle tohoto hlediska lze loupeže dále dělit na:
  - o loupeže páchané s použitím pohrůžky bezprostředního násilí (například pachatel namíří zbraň na přeapadenou osobu a vyzve jí, aby mu vydala peněžní hotovost atp.),
  - o loupeže páchané užitím přímého fyzického (brachiálního) násilí (například pachatel náhle, v úmyslu zmocnit se cizí věci, zaútočí na oběť

---

⁴² KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 200.

⁴³ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 414 s. ISBN 978-80-7380-547-0. s 204.

⁴⁴ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 414 s. ISBN 978-80-7380-547-0. s 204.

a v okamžiku, kdy oběť je ve stavu znemožňujícím klást odpor, se pachatel zmocňuje předmětu svého zájmu),

- o loupeže páchané uvedením osoby do stavu bezbrannosti lší (například pachatel namíchá do nápoje silný uspávací prostředek nebo nějakou omamnou látku s úmyslem zmocnit se cizí věci v době, kdy oběť bude omámena účinky podané látky atp.).⁴⁵

Neboť se uvedené skupiny trestných činů loupeží od sebe významně liší v míře agrese, kterou pachatel ke spáchání užije, projevují se rozdíly i v kriminalistických stopách, které pachatel zanechává.

- **Charakter napadeného objektu** je další ze základních hledisek, podle kterého dělíme loupeže do následujících skupin:

- o loupežná přepadení peněžních ústavů (do této skupiny řadíme loupeže páchané v bankách, záložnách, spořitelnách i na poštách). Tyto loupeže mohou být provedeny jako tzv. akční loupeže nebo jako loupeže na přepážkách. Takzvané akční loupeže jsou páhány organizovanou skupinou pachatelů, za použití zbraní. Loupež na přepážce je pak přepadení banky nebo jiné obdobné instituce jedním nebo více pachateli, kteří přistoupí k přepážce a požadují vydání peněžní hotovosti, takovéto přepadení se pachatel často snaží provést nepozorovaně, bez vzbuzení pozornosti.
- o loupežná přepadení přepravy peněz (do této skupiny řadíme loupeže provedené proti pracovníkům bezpečnostních agentur převážející peněžní hotovost, zaměstnancům podniků převážejícím tržby či peněžní hotovost k výplatám zaměstnanců atp.).
- o loupežná přepadení obchodů, provozoven a jiných živnostenských prostorů (například loupežná přepadení čerpacích stanic, různých obchodů za plného provozu, kasin, heren, zlatnických provozoven atp.).
- o loupežná přepadení bytových prostorů (například pachatel zazvoní u bytu, po otevření násilím vnikne do bytu, spoutá přítomné osoby a použitím dalšího násilí dosáhne vydání peněz, klenotů, sbírek atp.).

---

⁴⁵KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 200-201.

- loupežná přepadení dopravních prostředků (například loupežná přepadení řidičů kamionové dopravy, taxislužby, případně řidičů jiných vozidel, zejména na odstavných parkovištích dálnic, přičemž předmětem zájmu pachatelů mohou být přepravované náklady, osobní majetek řidičů a cestujících, motorová vozidla atp.).
  - loupežná přepadení prostá (například loupežné přepadení občana v parku, na ulici atp.)⁴⁶
- **Loupež podle existence předchozího kontaktu pachatele s obětí**, dělíme loupeže do následujících skupin:
- loupež bez předchozího kontaktu:
    - napadení ze zálohy (pachatel je až do posledního okamžiku skrytý a oběť ho předem nespatří, k oběti se přibližuje nejčastěji zezadu nebo z boku a překvapivým útokem jí ochromí, oběť nemá zpravidla reálnou šanci se bránit a není schopna pachatele popsat, často se jedná o velice intenzivní útoky, které přivodí oběti bezvědomí a nezřídka jí ohrožují na životě);
    - frontální napadení (tyto způsoby napadení mají různé varianty, společným znakem je napadení zepředu, kdy oběť má možnost vnímat útočníka a v některých případech se jí i podaří útok odvrátit).
  - loupež po předchozím kontaktu je charakteristická tím, že oběť se před vlastní loupeží zdržovala dobrovolně ve společnosti pachatele. Pachatel tento předchozí kontakt navazuje již s loupežným úmyslem, jindy takovýto úmysl pojme až v průběhu předchozího styku. V rámci této skupiny loupeží lze rozeznávat následující varianty:
    - po společné konzumaci alkoholu,
    - v souvislosti s provozováním prostituce (heterosexuální i homosexuální),
    - po předchozím klamavém jednání (například je oběť vylákána na obchodní jednání s vidinou „zaručeně výhodné investice“ a na

---

⁴⁶ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 414 s. ISBN 978-80-7380-547-0. s 205.

místě jednán je napadena pachateli, kteří se zmocní peněžní hotovosti, motorového vozidla atp.)⁴⁷

Dalšími výraznými znaky při páchaní loupeží je i fakt použití zbraně a existence přípravného jednání. V České republice se počet loupeží spáchaných se zbraní pohybuje okolo hodnoty 10 % z celkového počtu loupeží. Přípravné jednání pachatele spočívá zejména ve výběru vhodné oběti nebo objektu, prohlídce vytipovaného objektu, získávání informací o oběti, obstarávání prostředků k loupeži, jako jsou zbraně, vozidla, převleky, maskování, atp.⁴⁸

4.2.1.2 Pachatelé loupeží

Pachateli loupeží, jsou nejčastěji muži, a to zejména muži mladší, do cca 35 let věku. Ženy se loupeží dopouštějí jen výjimečně, jejich podíl na celkovém počtu pachatelů stíhaných pro trestné činy loupeže dlouhodobě osciluje kolem 7 % (pro ženy je typické uvedení do stavu bezbrannosti lstí, nebo spolupachatelství jako tzv. „volavka“).⁴⁹ S příchodem schengenského prostoru také roste podíl zahraničních pachatelů loupeží.⁵⁰

Převažující část pachatelů jsou pak prvopachatelé, respektive amatéři, kteří nemají s pácháním tohoto skutku zkušenosti, jejich nezkušenost se projevuje v jejich chování při páchání skutku, jsou nervózní, nerozhodní, nedokáží se přizpůsobit neočekávanému vývoji situace a poté volí spíše útěk z místa a to i když by objektivně mohli loupež dokončit, omlouvají se oběti, snaží se vyvarovat násilí a podobně, takovéto jednání pachatele a tedy i podíl pachatelů amatérů na celkovém počtu loupeží lze odhadnout na 80%.⁵¹

Většina pachatelů také loupeže nějakým způsobem plánuje, připravuje se na ně, byť tato příprava postrádá hloubku, viz. příklad loupežného přepadení ze dne 10.5.2008:

---

⁴⁷ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 414 s. ISBN 978-80-7380-547-0. s 206.

⁴⁸ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 414 s. ISBN 978-80-7380-547-0. s 206.

⁴⁹ PORADA, V. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231s. ISBN 978-80-7380-042-0. s 37.

⁵⁰ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 414 s. ISBN 978-80-7380-547-0. s 206 – 207.

⁵¹ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 414 s. ISBN 978-80-7380-547-0. s 207.

Loupežné přepadení čerpací stanice v areálu ZOD Mrákov z 10. 5. 2008, kdy po 23.00 hodině dva maskovaní lupiči napadli topůrkem od sekery obsluhu stanice. Čerpadlář se jim ubránil, odzbrojil je a pachatelům se nepodařilo nic odcizit.⁵²

Na tomto příkladu lze vidět, že pachatelé se na loupež připravovali, zajistili si zbraň, se kterou hodlali loupež provést a dále si opatřili maskování. Nicméně jejich příprava byla povrchní, spoléhali na moment překvapení a agresí, která měla oběť natolik zastrašit, aby se nebránila, což se nezdařilo. Nutno podotknout, že se jednalo o dva mladíky ve věku 19 let, kteří jsou tak ve věku blízkém mladistvým, u kterých je jedním z typických znaků trestné činnosti žádná nebo minimální příprava.

Co se týká počtu pachatelů účastnících se na loupeži, je běžné od jednoho do tří pachatelů, více jen výjimečně, v celkovém počtu loupeží je jich pak více nežli 60 % pácháno jedním pachatelem. V případě více pachatelů se ve většině případů jedná o dobře naplánovanou a organizovanou loupež prováděnou dobře vybavenými pachateli. V takovém případě pachatelé téměř vždy užívají maskování, zejména v případech kdy je na místě přepadení instalován kamerový systém, užívají pachatelé maskování až v 80-90 % případů. V ostatních případech se úplné maskování pachatelů vyskytuje v necelých 50 % případů, v dalších 30 % případů pak pachatelé používají alespoň částečné maskování, zejména se snaží změnit vnější znaky vzhledu na hlavě a tváři, např. brýle, paruka, falešné vousy apod.⁵³

4.2.1.3 Motivy loupeží

Základním motivem loupeží je bezesporu tísnivá finanční situace a potřeba rychlého opatření peněz. Toto jednání je typické pro osoby, které uloupený finanční obnos často používají na uskutečnění svých sociálně patologických nebo nelegálních aktivit, jakými jsou konzumace drog, alkoholu či gamblerství.⁵⁴

Obětmi loupeží jsou nejčastěji muži, a to až v 70 % případů.⁵⁵ Asi v 30 % případů lze sledovat bezprostřední vztah loupeží k povolání oběti, jelikož obětmi často bývají např. obsluha čerpací stanice, prodavači v obchodech, taxikáři apod. Asi polovinu všech

---

⁵² POLICIE ČR. *Objasnění loupežných přepadení*. [online]. © 2022 [cit. 2022-08-03]. Dostupné z: WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/objasneni-loupezných-prepadeni-125310.aspx>>.

⁵³ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SÚCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 414 s. ISBN 978-80-7380-547-0. s 206 – 207.

⁵⁴ ROZUM, J. *Výzkum trestného činu loupeže v Praze. 1. vyd.* Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2005. 207 s. ISBN 80-7338-047-1. s 32.

⁵⁵ ROZUM, J. *Výzkum trestného činu loupeže v Praze. 1. vyd.* Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2005. 207 s. ISBN 80-7338-047-1 s. 101.

případů charakterizuje tzv. viktimologické zavinění, což je určitý podíl oběti na vytvoření příznivých podmínek ke spáchání loupeže. Typicky bývají tyto oběti v podnapilém stavu, sami pozvou pachatele k sobě domů, lehkomyšlně se zdržují ve společnosti pachatele na odlehlém místě atp.⁵⁶

4.2.2 Typické stopy

Z pohledu kriminalisty nastává nejpříznivější vyšetřovací situace u loupeže, kde dojde k užití fyzického násilí, zde se totiž nachází nejvíce kriminalistických stop, opačná situace nastává v případě uvedení oběti do stavu bezbrannosti lstí, také u pohrůžky bezprostředního násilí, nelze očekávat mnoho materiálních stop.⁵⁷

Nejčastějšími stopami při loupeži jsou stopy paměťové, tedy stopy vzniklé ve vědomí člověka. Nejčastěji se takové stopy vyskytují v paměti oběti, toto je dáno charakterem loupeže, neboť s výjimkou přepadení ze zálohy, oběť pachatele vnímá svými smysly a většinou s ohledem na charakter místa činu (tmavá místnost) či denní dobu (v noci) má možnost si pachatele zblízka prohlédnout a zapamatovat si tak jeho podobu. Naproti tomu jsou zde i negativní vlivy působící na oběť. Protože se jedná o velmi traumatizující zážitek, často se setkáváme u oběti s amnézií, kdy oběť část, nebo celý prožitek z paměti vytěsňuje a při znovuzpůsobení si na průběh a pachatele nedokáže vzpomenout. Dalším možným negativním faktorem je tzv. výběrovost vnímání. Oběť při průběhu loupeže, zejména pak spáchané se zbraní, vnímá pouze tuto zbraň, kterou následně dokáže detailně popsat, nicméně pachatele, kterého při skutku vnímá pouze okrajově, popsat nedokáže. Jak již bylo uvedeno výše, kvalitu paměťové stopy ovlivňuje mnoho dalších faktorů, jako například špatné světelné podmínky, velice rychlý průběh loupeže, kdy oběť nemá dostatek času si pachatele zapamatovat, či podnapilost oběti.⁵⁸

Materiální stopy se vyskytují zejména při použití brachiálního násilí, jedná se zejména o stopy biologické (částičky kůže, sliny, potní substance, krevní stopy, vlasy, vousy atd.), dále také stopy po násilí: rány bodné, řezné, střelné, zhmožděny, škrábance a podobně. Opomenout však nelze ani další stopy, jako stopy trasologické: stopy od podešví obuvi, stopy pneumatik. Různé předměty, které na místě po činu zůstaly nebo,

---

⁵⁶ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů. 3. nezměněné vydání.* Praha: Policejní akademie ČR, 1999, ISBN 80-7251-023-1. s. 46.

⁵⁷ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s. 204.

⁵⁸ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s. 204.

keré pachatel k loupeži použil: zbraň, kterou pachatel na místě zanechal, provaz na svázání oběti, lepicí páska použitá k umlčení oběti, vystřelené nábojnice, věci, které se pachatel pokusil odcizit, nebo mu na místě vypadly atp. Dále se mohou vyskytovat i stopy pachové. Při použití střelné zbraně může být kromě vyhledávání a zajišťování střel a nábojnic využita i možnost vyhledávání a provádění testování na povýstřelové zplodiny.⁵⁹

Materiální stopy se nacházejí zejména na místě činu, na těle oběti a těle pachatele včetně oblečení, na předmětech použitých k loupeži. Další materiální stopy lze nalézt například při vypátrání místa přípravy loupeže, nebo v dopravním prostředku, který byl k loupeži užit. U loupeže, stejně jako u jiných trestných činů je vždy nutné, co nejpodrobněji zjišťovat průběh konkrétní loupeže, neboť tak lze zjistit místo výskytu a následně zajistit maximum kriminalistických stop.

Důležitým soudním důkazem pro vyšetřování je zbraň. Pachatel ji zpravidla po činu někde ukryje, proto na její nalezení musí být zaměřena osobní nebo domovní prohlídka. Je třeba ohledat také pravděpodobnou trasu pachatelova útěku, nežádka se totiž stává, že zbraň během útěku zahodí.⁶⁰

4.2.3 Typické vyšetřovací situace

Za typické počáteční vyšetřovací situace při vyšetřování loupeží lze považovat následující:

- Zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin loupeže, pachatel, nebo spolupachatel byl zajištěn na místě činu nebo v jeho bezprostřední blízkosti, odcizené věci, případně i použitou zbraň má nebo nemá u sebe.
- Zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin loupeže, ale nedovolují vyslovit důvodné podezření, že tento čin spáchala určitá osoba, údaje ke zjištění totožnosti pachatele (pachatelů) jsou k dispozici, identifikační znaky věcí pocházejících z trestné činnosti nebo prostředků použitých při loupeži jsou nebo nejsou k dispozici.
- Zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin loupeže, informace o identifikačních znacích pachatele (pachatelů) nejsou k dispozici nebo jsou pouze povrchní, identifikační znaky odcizených věcí nejsou k dispozici.

---

⁵⁹ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUŠ, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 204.

⁶⁰ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. nezměněné vydání. Praha: Policejní akademie ČR, 1999, ISBN 80-7251-023-1. s. 48.

- Zjištěné skutečnosti (kromě výpovědi oběti) nenasvědčují tomu, že se stal trestný čin, informace k zjištění totožnosti pachatele nejsou k dispozici, identifikační znaky odcizených věcí se nedaří zjistit.⁶¹

V případě první vyšetřovací situace, se jedná pro vyšetřování o nejpříznivější situaci. Vyšetřování zde přechází přímo do druhé fáze – rozvinutého dokazování. Nadchází sdělení obvinění pachateli, nebo spolupachatelům, zajišťují se důkazy k prokázání obvinění, časových, místních a příčinných souvislostí mezi jednáním pachatele (pachatelů) a následky spáchaného skutku. Taktéž se souběžně pátrá po odcizených věcech a nástrojích loupeže, pokud nebyly zajištěny na místě činu. V případě kdy se činu účastní více pachatelů a nejsou všichni zajištěni na místě, probíhá pátrání po ostatních pachatelích (spolupachatelích). Druhá situace je poněkud méně příznivá z pohledu vyšetřování, nicméně je k dispozici popis pachatele, jeho identifikační znaky, případně kamerový záznam, podle kterých lze vytvořit portrét pachatele. Zde je vyšetřování zaměřeno na zjištění totožnosti pachatele (pachatelů) a to prověřováním osob páchajících tuto trestnou činnost, vytěžováním policejních evidencí, na základě osobní a místní znalosti policistů z teritoria kde ke skutku došlo, ale i na národní úrovni a v neposlední řadě spoluprací s veřejností. Souběžně probíhá zjišťování identifikačních znaků odcizených věcí, případně prostředků užitých k loupeži s následným pátráním po nich. Nejméně příznivá z pohledu vyšetřování je situace třetí, kdy není k dispozici popis pachatele (pachatelů) ani identifikační znaky odcizených věcí a nástrojů. V takovém případě je vyšetřování v počáteční fázi zaměřeno na vypátrání informačních zdrojů k osobě pachatele (pachatelů), typování pachatelů z řad osob páchajících takovouto trestnou činnost, získání informací o identifikačních znacích odcizených věcí a prostředcích loupeže. Poslední z vyšetřovacích situací se sice nevyskytuje často, nicméně její prokázání je velice nesnadné. Typické pro tuto vyšetřovací situaci je to, že k oznámení loupeže dochází se značným časovým zpožděním, často není, schopen určit přesné místo ani čas kdy ke skutku došlo a v jeho výpovědi se vyskytují závažné rozpory. Informace zjištěné šetřením na místě, kde mělo dojít k loupeži, bývají často v rozporu s jeho výpovědí. Takovéto falešné oznámení bývá často motivováno strachem oznamovatele z následků jeho předchozího jednání, kdy například prohraje peněžní hotovost, která mu nenáleží, nebo je určena na jiné účely a on se to bojím přiznat, případně má finanční potíže a fingoanou loupeží se pokusí chybějící prostředky získat. V takovém případě se

---

⁶¹ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7380-042-0. s 38-39.

vyšetřování v počátku soustředí na zajištění důkazů k potvrzení, či vyvrácení výpovědi oznamovatele, prověřování jeho osobní poměrů.⁶²

Na formování výše uvedených typických počátečních verzí vyšetřování mají vliv zejména tyto faktory:

- včasnost oznámení loupeže a informační určitost informací v oznámení o loupeži,
- rychlost reakce policejních orgánů na oznámení loupeže,
- kvalita a charakter sil i prostředků, které má policie v daném momentu k dispozici,
- kvalita a kvantita informací shromážděných prvotními úkony.⁶³

4.2.4 Zvláštnosti předmětu vyšetřování

Zvláštnosti předmětu vyšetřování vyplývají již ze zařazení loupeže v rámci hlavy druhé dílu prvního zvláštní části trestního zákoníku, kde jsou uvedeny skutkové podstaty trestných činů proti svobodě. Objektem trestného činu loupeže jsou pak osobní svoboda a majetek, přičemž ke zmocnění se cizí věci nemusí dojít, postačí pouze úmysl takového jednání. Jak vyplývá z uvedeného, je při vyšetřování třeba, zjišťovat a dokazovat zejména:

- úmysl zmocnit se cizí věci pohrůzkou násilí, brachiálním násilím nebo uvedením osoby do stavu bezmocnosti,
- specifikaci předmětu zájmu pachatele (čeho se pachatel zmocnil nebo čeho se měl v úmyslu zmocnit),
- vlastnický vztah k věci, která byla předmětem zájmu pachatele (pachatel se může obhajovat tvrzením, že věc, kterou chtěl získat, není cizí věcí, ale je jeho majetkem),
- jakým způsobem a jakými prostředky byla realizována hrozba bezprostředního násilí, brachiálního násilí nebo jakými prostředky byla oběť uvedena do stavu bezbrannosti lší,
- za jakých okolností k loupeži došlo,
- jakou tělesnou újmu utrpěla oběť, jaké jsou její následky, výše způsobené škody,

---

⁶² PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7380-042-0 s. 38-39.

⁶³ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 414 s. ISBN 978-80-7380-547-0. s 209.

- přípravná jednání předcházející loupeži (například od koho byly opatřeny zbraně či další prostředky použité k loupeži, jak, případně od koho byly zjištěny informace potřebné k provedení loupeže),
- zda se jednalo o organizovanou skupinu či zločinné spolčení,
- kdo organizoval loupež, rozdělení úloh spolupachatelů, kdo z osob, které se loupeže přímo neúčastnily, věděl o přípravě a dokonání loupeže,
- obsah plánu loupeže a obsah dohody o intenzitě násilí (například zda byli spolupachatelé alespoň srozuměni s tím, že v případě odporu bude oběť usmrcena atp.),
- jak bylo naloženo s věcmi pocházejícími z trestné činnosti (kde se nacházejí, kdo je má v držení, zda ví, že se jedná o věci pocházející z loupeže atp.),
- jaké byly motivy inscenace loupeže atd.⁶⁴

4.2.5 Zvláštnosti podnětů k vyšetřování

K oznámení u trestného činu loupeže dochází typicky telefonickým nebo ústním oznámením. Oznámení činí nejčastěji poškozený, případně svědek nebo zdravotnické zařízení. V případě oznámení skutku těsně po jeho spáchání a následná blesková reakce orgánů policie na oznámení hrají významnou roli při prvotním pátrání po osobě pachatele. Již z prvotního oznámení se dá většinou odůvodnit závěr, že došlo ke spáchání trestného činu loupeže. V případě, že takovéto oznámení obsahuje potřebné informace, je na místě neprodleně zahájit pátrání po pachateli, tzv. pátrání po horké stopě, ani v případě, že takovéto informace nejsou v oznámení obsaženy, nesmí to být důvodem pro odklad prvotních úkonů, které lze okamžitě realizovat, jako je například ohledání místa činu, vytěžování svědků, operativní šetření na místě spáchání a v jeho okolí. Problematická bývají oznámení přijatá od zdravotnických zařízení, neboť tato bývají neurčitá, zpravidla je oznámeno, pouze zranění osoby s podezřením na cizí zavinění, dochází zde ke značnému časovému odstupu od doby spáchání do zjištění relevantních informací. Taktéž oznámení osob těžce zraněných nebo podnapilých bývají často neúplná, nejasná či zmatená.⁶⁵

---

⁶⁴ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 205-206.

⁶⁵ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 206.

Dalším z možných podnětů k vyšetřování loupeží je nepravdivé, smyšlené oznámení. Oznamovatel finguje loupež z důvodu např. propití, či prohře peněz, jejich zpronevěra, nebo ztráta, obohacení se o svěřené hodnoty, apod. Toto oznámení oznamovatel často doplní o zcela smyšlený popis pachatele, případně uvádí, že pachatele vůbec neviděl. Zcela výjimečně pak oznamovatel označí konkrétní osobu, zde je pak nejčastěji motivem msta. Oznamovatel v takovýchto případech zpravidla vytváří i umělé stopy loupeže, ať již se jedná o stopy na jeho těle (odřeniny, zhmožděniny, škrábance), nebo oděvu (umazaný, či roztrhaný oděv).⁶⁶

Nutno podotknout, že existují i případy loupeží, které oznamovatel vůbec neoznámí, buď si oznamovatel vůbec neuvědomí, že k loupeži došlo, například v souvislosti s konzumací alkoholu, nebo věc neoznámí záměrně, zde se jedná o případy, kdy oznamovatel sám věc získal nelegálně, případně si je vědom, že pochází o věc z trestné činnosti anebo v souvislosti s provozováním prostituce. Takovéto latentní případy málokdy málo kdy vyplují na povrch a oznamovatelé mají pramalý zájem věc řešit s policií.

4.2.6 Zvláštnosti počátečních úkonů

Tyto zvláštnosti se odvíjí od prvotních úkonů, které jsou standartní a používají se pro většinu trestných činů, jejich včasné a kvalitní provedení je však podstatné pro úspěšné vyšetřování.

4.2.6.1 Pátrání po pachateli z místa činu

Pokud jsou přímo na místě činu zjištěny skutečnosti, že je možné realizovat tzv. pátrání po horké stopě. Jedná se o okamžité a cílené pátrání s nasazením všech dostupných sil a prostředků policie. Pátrání ve většině případů vychází z informací zjištěných na místě výjezdovou skupinou služby kriminální policie a vyšetřování (dále „SKPV“), případně i z informací zjištěných hlídkami policie přítomných na místě činu jako první (prvosledové hlídky, hlídky místního oddělení). Pátrání vede zpravidla člen stálé výjezdové skupiny případně pracovník SKPV, který se touto problematikou zabývá, nebo jiný k tomuto

---

⁶⁶ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 206 – 207.

určený policista (zástupce vedení místně příslušného útvaru pořádkové policie, školený pracovník prvosledové hlídky služby pořádkové policie atp.), pátrání se účastní všechny dostupné síly a prostředky policie v daném čase, pokud jsou dány podmínky je velice efektivním nástrojem použití služebního psa, případně je možno využít dalších prostředků, jako je například vrtulník či dron. Situace při takovémto pátrání lze rozlišit v zásadě dvě:

- jedná se o známého pachatele, zde se předpokládá, že je znám jeho popis, v takovém případě je současně s pátráním po horké stopě vyhlášeno i pátrání po konkrétní osobě,
- jedná se o neznámého pachatele, zde je pátrání po horké stopě možné, pokud od doby spáchání uplynula krátká doba a je předpoklad, že se pachatel příliš nevzdálil od místa činu; je k dispozici dostatečný popis pachatele; jsou podmínky pro nasazení služebního psa; byl zjištěn popis motorového vozidla, které pachatel používá nebo s ním odjel z místa činu; byly zjištěny informace o směru příchodu a odchodu pachatele.⁶⁷

4.2.6.2 Výslech oznamovatele

Výslech oznamovatele, jedná se zpravidla o výslech poškozeného, ale může se jednat i o svědka, poté se kladou prakticky shodné otázky. Takovýto výslech je zpravidla prvním zdrojem informací o spáchané loupeži, o způsobu provedení a o jejím pachateli, v rámci tohoto je třeba se zaměřit na následující otázky:

- proč a za jakých okolností byl oznamovatel na místě činu a jak se tam dostal,
- jakých věci se pachatelé zmocnili
- doba spáchání loupeže, odkud se na místě pachatel objevil, kdy a kde se s ním poškozený střetl,
- co předcházelo loupeži,
- popis pachatelů, popis motorového vozidla užitého při loupeži včetně RZ vozidla, popis zbraně atp.,
- způsob spáchání loupeže, zejména doslovný obsah výhrůžek, druh a intenzita použitého násilí,
- zda se na místě nacházely další osoby, jejich chování včetně jejich popisu,

---

⁶⁷ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 207.

- chování poškozeného během činu (například způsob jeho obrany či odporu, zdali křičel o pomoc, zdali mohl pachateli způsob nějaké zranění, poškodit oděv atp.),
- zda jsou mu známi svědci loupeže,
- jak pachatel opustil místo činu, jak jej opustil poškozený a co dělal poté,
- kdo mohl vědět, že bude poškozený v určitou dobu na místě činu a co bude mít u sebe, má-li podezření na konkrétní osobu atp.⁶⁸

Výslech je třeba vést s přihlédnutím k možnému traumatu poškozeného z prožité události.

4.2.6.3 Ohledání místa činu

Ohledání místa činu je třeba, jako jeden z neodkladných a neopakovatelných úkonů provést vždy, a to v co nejkratší době po spáchání skutku, bez ohledu na to, zdali se jedná o skutek, při kterém nelze předpokládat množství zjištěných kriminalistických stop (například při pohrůžce bezprostředním násilím) a stejně tak v případě opožděného oznámení. Účelem ohledání není totiž pouze zajištění kriminalistických stop, ale má i význam z taktického hlediska, zjistit průběh události, zmapování terénu, kde ke skutku došlo, můžeme tak zjistit, například kde pachatel čekal na oběť, kudy se na místo dostal. S ohledem na to se doporučuje ohledání širšího okolí loupeže, kde se mohou nacházet stopy právě na místě, kde pachatel čekal (nedopalky cigaret, trasologické stopy apod.), ale i věci, které pachatel ztratil nebo zahodil při útěku (nástroje loupeže, odcizené věci). Pokud to okolnosti dovolují, je vhodné na místo přibrat osobu poškozeného či svědka, ten totiž může na místě doplnit svojí výpověď o maličkosti, na které si vzpomene a upozornit tak na místa, kde se mohou nacházet kriminalistické stopy.⁶⁹

4.2.6.4 Prohlídka těla poškozeného a podezřelého, ohledání oděvu, zadržení, osobní a domovní prohlídka

Zejména v případě užití násilí při loupeži je třeba neprodleně po oznámení skutku zajistit oděv poškozeného a provést prohlídku těla, neboť se na jeho těle, případně oblečení mohou nacházet kriminalistické stopy, může dojít i přenosu stop z těla pachatele.

⁶⁸ STRAUS, J. et al. *Kriminalistická metodika*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 315 s. ISBN 978-80-7380-124-3. s 74.

⁶⁹KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 207.

Obdobně se postupuje v případě zadrženého pachatele na místě a v případě jeho zadržení v době, kdy lze ještě předpokládat výskyt takovýchto stop. V případě, že jsou k dispozici identifikační znaky k osobě pachatele těsně po spáchání loupeže, lze předpokládat dříve či později jeho zadržení, protože se však jedná o pachatele závažné trestné činnosti, za kterou jim hrozí vysoký trest odnětí svobody, lze u nich důvodně předpokládat kladení odporu a případně i užití zbraně při zadržení. Při samotném zadržení pachatele je tak třeba brát zřetel na jeho nebezpečnost a tomuto přizpůsobit zákrok, zejména zajištěním potřebných sil a prostředků s odpovídajícím výcvikem a vybavením. Po zadržení pachatel se u něho provádí osobní, domovní a případně další prohlídky (prohlídka dopravního prostředku, prohlídka dalších prostor). Cílem prohlídek je nalezení věcí důležitých pro trestní řízení, jako jsou věci pocházející z trestné činnosti, nástroje, zbraně a předměty užitá ke spáchání loupeže.⁷⁰

4.2.7 Zvláštnosti vyšetřovacích verzí, plánování a vyšetřování

V případě, že nebyl pachatel při loupeži, či bezprostředně po ní zadržen, vytyčují kriminalisté vyšetřovací verze, tyto se vytyčují zejména směrem k pachateli trestného činu. Podkladem pro vytyčení takových verzí jsou zejména následující informace:

- popis pachatele,
- poznatky o způsobu spáchání loupeže,
- poznatky o osobách, které znaly poměry v napadeném objektu, nebo znali informace o osobních a majetkových poměrech poškozeného, nebo znali informace týkající se převozu majetkových hodnot atp.,
- poznatky o oběti, o způsobu jejího života, společenských stycích, majetkových poměrech atp.
- poznatky výskytu podezřelých osob v okolí místa činu před spácháním loupeže,
- poznatky o podezřelém chování osob po spáchané loupeži (nadměrné utrácení peněz, neočekávané zmizení osoby z místa bydliště atp.)⁷¹

Kromě primárně vytyčované vyšetřovací verze k osobě pachatele, se souběžně vytyčují i další vyšetřovací verze a to verze k dalšímu jednání pachatel po spáchání skutku a verze k pravděpodobnému místu výskytu odcizených věcí a věcí užitých ke spáchání

---

⁷⁰ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUŠ, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 208.

⁷¹ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7380-042-0. s 43-44.

loupeže. V případě, že při prvotních úkonech jsou zjištěny značné rozpory mezi výpovědí oznamovatele a fakty zjištěnými šetřením policie, vytyčují se také vyšetřovací verze o inscenaci či fingování loupeže.⁷²

4.2.8 Zvláštnosti následných úkonů

4.2.8.1 Výslech obviněného

Výslechy obviněných z loupeží patří mezi náročné procesní úkony, častěji, nežli u jiných druhů trestné činnosti se u těchto pachatelů setkáváme se zarytým zapíráním, předem vymyšlenou obhajobou, snahou o změnu kvalifikace na mírnější skutek (např. se obhajuje tím, že násilí užil až po zmocnění se věci, co by znamenalo změnu právní kvalifikace skutku na krádež podle § 205 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku a tudíž nižší trestní sazbu), připraveným falešným alibi. Toto je dle mého názoru dáno zejména tím, že se jedná ve většině případů o činy připravované, promyšlené, pachatel má tak čas o svém budoucím činu přemýšlet a připravovat si různé verze a varianty obhajoby v případě, že bude dopaden. Další výraznou motivací pachatelů je i fakt, že za trestný čin loupeže je vysoká trestní sazba, čehož jsou si pachatelé povětšinou vědomi. Pachatelé těchto skutků se k činu doznávají zpravidla až pod tíhou přesvědčivých důkazů, toto přiznání pak může být v jejich prospěch jako polehčující okolnost. Při výslechu je doporučováno se zaměřit na zjištění podrobného časového snímku jednání pachatele před i po spáchání loupeže, zjištění přípravných aktivit k loupeži, informací o případných spolupachatelích, jejich úlohách, domluvě o způsobu a intenzitě násilí, kdo při loupeži použil zbraně atp. Dále je doporučeno věnovat pozornost i majetkovým poměrům obviněného, jeho výdajům, jakým způsobem si zajišťuje příjem, vztahu k místu činu a oběti, otázkám k původu zbraní a dalších předmětů, případně nalezených při domovní či osobní prohlídce, původu zranění obviněného atp.⁷³

---

⁷² PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7380-042-0. s 43-44.

⁷³ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7380-042-0 s. 44-45.

4.2.8.2 Prověrka alibi

V souvislosti s již uvedeným, kdy většina pachatelů má pro případ své obhajoby připravené smyšlené alibi, se provádí prověrka tohoto alibi. Toto uvedené alibi je většinou zahrnuto do některé z vyšetřovacích verzí a je součástí plánu vyšetřování. Cílem prověrky je potvrdit, či vyvrátit tvrzení osoby o tom, kde se v určitou dobu, respektive v době spáchání skutku nacházela a případně zjistit, kde se skutečně nacházela a jakou činnost vykonávala, zdali nemůže mít souvislost s vyšetřovanou událostí. Prověřování alibi se provádí nejenom u osob obviněných, ale i u osob vytypovaných jako osoby podezřelé (oznamovatel, u kterého je podezření, že se jedná o smyšlené oznámení, osoby z řad páchajících obdobnou trestnou činností a které mají vztah k místu činu apod.), v takových to případech je vhodné provádět prověrku operativním (utajeným) způsobem, tak aby prověřovaná osoba nevěděla o prováděné prověrce alibi a neměla tak možnost např. uprchnout, ničit důkazy, ovlivňovat svědky, v případě že se jedná o pachatele, případně osobu na činu jinak zúčastněnou. Způsob provedení prověrky se provádí s ohledem na závažnost podezření vůči konkrétní osobě.⁷⁴

4.2.8.3 Šetření k osobě poškozeného

Zřejmě největším a občas i jediným zdrojem relevantních informací ke spáchanému trestnému činu loupeže je šetření k osobě poškozeného. Tomuto šetření je třeba věnovat patřičnou pozornost a provést ho důkladně. Toto šetření, jak jsem již uvedl dříve, je třeba provádět s ohledem na možné trauma vzniklé negativním prožitkem, tzn., že je třeba ho provádět ohleduplně a v každém okamžiku mít namysli možnou sekundární viktimizaci poškozeného. Provedeným šetřením je třeba od poškozeného zjistit všechny okolnosti, které mohli k loupeži vést (co mohlo v pachateli vzbudit úmysl skutek spáchat), dále zjišťujeme totožnosti osob, se kterými je poškozená osoba v kontaktu, se kterými se stýká, neboť tyto mohou taktéž přicházet jako účastníci na spáchaném trestném činu. Při výslechu poškozeného se zejména zaměříme na skutečnost, že poškozený by v přímém kontaktu s pachatelem měl možnost jej vnímat svými smysly (vyjma přepadení

---

⁷⁴ STRAUS, J. et al. *Kriminalistická metodika*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 315 s. ISBN 978-80-7380-124-3. s 77-78.

ze zálohy), tedy ke zjištění podrobného popisu pachatele. Dále se při výslechu zaměříme zejména na zjištění následujících informací:

- činnost poškozeného před loupeží, kdo věděl, že bude u sebe mít finanční hotovost nebo jinou cennost,
- kde se zdržoval před loupeží,
- okruh osob, se kterými hovořil před loupeží a obsah rozhovoru,
- popis obvyklých činností (stereotypů) a zvyklostí poškozeného,
- popis věcí, které mu byly při loupeži odcizeny,
- podrobnosti ke způsobu spáchání loupeže,
- chování pachatele, jeho zvláštnosti (např. řeč, dialekt, gesta, mimika, způsob maskování, zvláštní znaky – tetování, piercing apod.),
- formu násilí pachatele a jeho intenzitu,
- jaké prostředky při násilí pachatel použil (zbraň, nůž, apod.),
- verbální projev pachatele (klidný, nervózní, omlouval se, křičel, obsah výhrůžek, apod.),
- počet pachatelů a rozdělení činností (kdo vydával příkazy a rozhodoval),
- chování poškozeného (zda se bránil, jakým způsobem, jak reagoval na požadavek a výhrůžku pachatele apod.),
- osobní, finanční a rodinné poměry poškozeného (zejména u podezření z fingoovaných loupeží),
- situaci a poměry poškozeného na pracovišti (např. podezření na zpronevěru, korupci, podezřelé operace apod.),
- zda uloupená finanční částka odpovídala finančním možnostem poškozeného,
- možnosti sebezranění a další.⁷⁵

4.2.8.4 Výslechy svědků

V rámci dalších úkonů se zaměříme na vypátrání a výslech svědků, ať již přímých svědků loupeže, či dalších osob, které mohou zásadní způsobem přispět k objasnění činu. Jedná se především o osoby, které poškozeného znají, žijí s ním ve společné domácnosti, hovořili s poškozeným těsně před, nebo po loupeži, očití svědky loupeže a její oznamovatele, osoby které se na místě loupeže pohybovali, v čase těsně před, nebo po

---

⁷⁵ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7380-042-0. s 45-46.

spáchání loupeže, osoby, které pachatele vyrušily, nebo jeho jednání překazili, osoby které mohou poskytnout informace k odcizeným věcem apod. U vyslychaných svědků se zaměřujeme na typické okolnosti, které mohli vnímat svými smysly a jsou schopny o nich vypovídat. Dále pak jejich výsledkem zjišťujeme:

- charakteristické rysy poškozeného, jeho zvyklosti a styky,
- informace ke způsobu spáchání loupeže,
- popis osob, které viděli pohybovat se na místě činu bezprostředně před loupeží a po ní,
- podezřelé osoby, které se pohybovali v okolí místa loupeže v delším časovém úseku před loupeží (cca několik dnů – typování pachatele),
- popis odcizených předmětů,
- stav poškozeného před přepadením a po přepadení,
- zda bylo slyšet volání o pomoc,
- finanční a rodinné poměry poškozeného,
- situace poškozeného na pracovišti a další.⁷⁶

Z dalších osob připadají v úvahu výsledky osob, které mohou pomoci objasnit další skutečnosti související s vyšetřovanou událostí (například taxikář mohl převážet pachatele na místo činu v delším časovém úseku před loupeží). Tyto osoby si často neuvědomí, že by mohli poskytnout informace k vyšetřované události a sami se nepřihlásí, popřípadě o trestném činu ani nemusí vědět. Jejich vyhledávání je pak prací policie, zejména policistů zařazených SKPV. Další možností, jak osoby vyhledat je využití médií.⁷⁷

Další kriminalistickou taktickou metodou využívanou často v rámci následných úkonů při vyšetřování loupeží je rekognice, podle ustanovení § 104b trestního řádu, kterou lze při splnění podmínek provést i jako neodkladný a neopakovatelný úkon podle ustanovení § 158a trestního řádu. Tento úkon se nabízí, neboť ve většině případů oběť vnímá pachatele, má možnost si jej při činu prohlédnout a následně při provádění rekognici znovupoznat (buď formou in natura nebo z fotografie). Dále připadá v úvahu i znovupoznání věci pocházejících z trestné činnosti, rekognice prováděná podle hlasu, neboť pachatel na oběť často mluví a taktéž za vhodných okolností i rekognice podle vnějších funkčních a dynamických znaků osoby (chůze, gestikulace). Stejně jako u jiných

---

⁷⁶ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 212.

⁷⁷ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 212.

druhů trestné činnosti i u loupeží hojně využívá znaleckých posudků, zejména pak při vyhodnocování zajištěných kriminalistických stop a srovnávacího materiálu. Další z kriminalisticko-taktických metod vyšetřovací pokus podle § 104c trestního řádu a rekonstrukce podle § 104d trestního řádu, se osvědčili při vyšetřování loupeží, u kterých je podezření, že se jedná o zinscenované skutky, při jejich provádění vychází najevo rozpory ve lživé výpovědi oznamovatele, neboť tento většinou není schopen smyšlenou výpověď promyslet dostatečně do hloubky.⁷⁸

4.2.9 Zvláštnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování a kriminalistická prevence

4.2.9.1 Veřejnost

V případech loupeží, ve kterých se nedaří zjistit identifikační znaky k osobě pachatele, případně k věcem pocházejícím z trestné činnosti nebo užitých k páčání trestné činnosti (například vozidla), je vhodné do vyšetřování zapojit veřejnost. Veřejnost v takových případech poměrně ochotně spolupracuje, neboť obecný názor převládající na veřejnosti považuje loupeže za zvlášť zavrženíhodné činy. V takových případech je třeba posoudit, jaké informace budou veřejnosti zpřístupněny, tak aby měla veřejnost dostatek informací k uvědomění si, zdali nemůže poskytnout využitelné informace, ale na druhou stranu nesmí dojít k ohrožení vyšetřování konkrétních činů. Dalším důvodem pro zveřejňování informací, může být i záměr prevence veřejnosti, tak aby se o vybraných závažných skutcích, dozvěděla a zvýšilo se tak povědomí o konkrétní trestné činnosti a bezpečnost osob, zejména na vybraném konkrétním teritoriu (například v případě, kdy na určitém území dojde v krátkém čase k únosu dětí, může policie prostřednictvím sdělovacích prostředků zveřejňovat informace k těmto skutkům, tak aby občané dbali zvýšené pozornosti a chránili své děti). Nutno podotknout, že pomocí občanů, se díky zveřejňování informací v médiích, poměrně často podaří získat relevantní informace při vyšetřování konkrétních trestných činů.⁷⁹

---

⁷⁸ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUŠ, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 212.

⁷⁹ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUŠ, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 213-214.

4.2.9.2 Prevence

Z pohledu prevence trestného činu loupeže, lze poměrně příznivě působit na množství těchto trestných činů, nicméně většinou na konkrétním území, kdy v případě zvýšeného výskytu této trestné činnosti lze přijmout poměrně efektivní opatření, ať již ze strany policie, které může na místě zvýšit hlídkovou činnost, nebo ze strany vlastníka či správce mohou být zlepšeny podmínky, jako je třeba veřejné osvětlení, instalace kamerového systému, apod. Všechny tyto opatření staví pachatelé loupeže do cesty překážky, které musí překonat a které pro něho zvyšují riziko dopadení a pachatel může v důsledku těchto opatření od spáchání činu upustit, je to logické, vzhledem k tomu, že loupeže jsou málokdy spontánní, dílem situace, ale téměř vždy je pachatel plánuje, přemýšlí o nich a vyhodnocuje riziko neúspěchu a dopadení. Nutné je ale podotknout, že uvedené opatření jsou povětšinou realizována až poté, co na určitém teritoriu dojde k problému ve formě zvýšeného páchání této trestné činnosti. Prevence z pohledu peněžních ústavů, převozů peněz, provozoven (zejména zabývajících se manipulací s penězi, či drahým zbožím), je na poměrně dobré úrovni a lze jí dále zlepšovat, zejména instalací stále se zdokonalující zabezpečovací techniky, monitorovacích a signalizačních systémů, výcvikem a školením personálu. Naproti tomu účinná prevence proti loupežným přepadením prostým, kdy pachatel přepadne oběť na například odlehlém místě, loupežím po předchozím klamavém jednání, či uvedení do stavu bezbrannosti lstí, téměř neexistuje, jako nejefektivnější se tak jeví informovanost a osvěta, aby se lidé vyvarovali situacím, které jsou z pohledu loupeží rizikové.⁸⁰

4.3 Metodika vyšetřování trestných činů proti životu

4.3.1 Kriminologická charakteristika trestných činů proti životu

Pod trestné činy proti životu jsou zahrnuty skutky uvedené v prvním díle první hlavy ve zvláštní části trestního zákoníku, konkrétně se jedná o trestné činy **vražda** podle § 140 trestního zákoníku, **zabití** podle § 141 trestního zákoníku, **vražda novorozeného dítěte matkou** podle § 142 trestního zákoníku, **usmrcení z nedbalosti** podle § 143

---

⁸⁰ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminologika. Kriminologická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 213-214.

trestního zákoníku, **účast na sebevraždě** podle § 144 trestního zákoníku. Nicméně do této metodiky vyšetřování spadají i další události, které nejsou od počátku kvalifikovány jako trestné činy, ale vzhledem ke specifickým okolnostem takových případů nelze prvotně vyloučit účast dalších osob, případně úmyslné jednání, takovými jednáními jsou například, sebevraždy, náhlá úmrtí za podezřelých okolností, některá pohřešování. V případech u kterých nelze ihned vyloučit, úmyslné či nedbalostní jednání další osoby ve vztahu k prověřované události, je stanovena i vyšetřovací verze, která předpokládá, že mohlo dojít ke spáchání některého trestného činu ze shora uvedených. Taková jednání je pak třeba prověřovat stejně důkladně, jako by byl spáchán trestný čin proti životu. Metodická doporučení pro vyšetřování trestných činů proti životu jsou koncipována tak, aby je bylo možné aplikovat i na takovéto případy. Nutno podotknout, že problematika prověřování takovýchto případů je v počátku značně podobná s problematikou prověřování trestných činů proti životu a i proto je zahrnuta do této metodiky.⁸¹

4.3.1.1 Typické způsoby páčání trestných činů proti životu

Způsoby páčání trestných činů proti životu lze dělit z různých hledisek. Pro metodiku vyšetřování trestných činů proti životu se jeví jako nejzásadnější způsob **dělení podle úmyslu usmrtit člověka** a dále podle **existence přípravných jednání**, dalšími důležitými aspekty je **fakt použití zbraně, mechanismus usmrcení a způsob utajování**. Lze tedy říci, že tyto kritéria jsou z pohledu metodiky vyšetřování těchto trestných činů typické pro trestné činy proti životu.⁸²

Dělení **podle úmyslu usmrtit člověka** tedy podle formy zavinění, je možné na dvě skupiny a to na úmyslné usmrcení a usmrcení nedbalostní, přičemž pod první podskupinu spadají trestné činy, při kterých dojde k úmyslnému usmrcení člověka – vražda prostá, vražda s rozmyslem, zabití a vražda novorozence dítěte matkou. Druhou skupinu pak tvoří jednání nedbalostní, při kterých absentuje úmysl usmrcení člověka a jedná se o různé nehody, při kterých dojde k úmrtí člověka.⁸³

---

⁸¹ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 215.

⁸² KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 215.

⁸³ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 215.

Podle **existence přípravných jednání** dělí metodika trestné činy proti životu na nepřipravené a předem připravené.

V případech, kdy usmrcení oběti nepředchází přípravná jednání, se jedná o útok pachatele bezprostředně nebo ve velmi krátkém časovém období po pachatelově rozhodnutí obět' usmrtit. Do této kategorie zahrnujeme i takové skutky, při kterých pachatel již dlouho před provedením svého útoku, pojal úmysl obět' usmrtit, ale nevykonal v tomto směru žádná přípravná jednání, fakticky se nepřipravoval na usmrcení oběti. Útok pachatele přichází bezprostředně po jeho rozhodnutí takový útok provést. Důvodem může být například opakované jednání oběti, kvůli kterému úmysl pachatel na její usmrcení vznikl (opakované podezření z nevěry, opakované násilné jednání oběti vůči pachateli, přičemž důvod který útok zapříčiní, může být i malicherný). V případech, ve kterých absentuje přípravné jednání, často pachatel jedná v afektu, silném rozrušení, případně ze strachu či úleku. Případy kdy usmrcení člověka nepředchází přípravná jednání, se vyznačují charakteristickými znaky:

- *jsou páchána v situacích, které jsou pro pachatele nepříznivé (v přítomnosti svědků, na místech, kde by mohlo být slyšet volání o pomoc, na místech, ke kterým má pachatel úzký vztah apod.),*
- *jsou páchána buď' beze zbraně (zardoušením, utlučením ukopáním apod.) nebo předmětem, který pachatel na místě činu našel (kámen, železná nebo dřevěná tyč, sekera, nůž, kladivo, apod.), nebo který měl pachatel v kritické době v ruce. Vražedný nástroj nebo zbraň pachatel často zanechá na místě činu,*
- *pachatelé se dosti často spontánně k činu doznávají, někdy čin sami oznámí, doprovodným úkazem těchto činů bývá pokus sebevraždy, nebo sebevražda pachatele po činu,*
- *pachatelé předem nepromýšlejí způsob své obhajoby, nepřipravují si alibi, a proto lze takticky vedeným výslechem od nich často získat pravdivé výpovědi, a to především v případech, kdy je pachatel krátce po činu zadržen a vyslýchán.⁸⁴*

Oproti předchozí kategorii připravovaná usmrcení jsou zpravidla plánována, pachatelé důmyslně promýšlí své kroky a připravují se, snaží se utajit své jednání již

---

⁸⁴ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 215.

přípravné fázi. Tato kategorie připravovaných usmrcení osoby je charakteristická delší dobou, jež uplyne od vzniku úmyslu do samotného provedení. Takovou dobu pachatel využívá k vytvoření vhodných podmínek pro spáchání činu a zahlazení stop po činu. Přípravná jednání spočívají zejména:

- ve výběru vhodného místa a prostředí (místo s nízkou koncentrací lidí, ideálně bez lidí, mimo aglomeraci, místo špatně osvětlené, bez dohledu záznamových zařízení apod.), dále výběr vhodného času, např. noční čas,
- opatřování nástrojů a zbraní, případně jejich úprava,
- plánování a příprava provedení usmrcení, tak aby se čin nejevil jako protiprávní jednání – tzv. inscenace, skutek má vypadat např. jako sebevražda, nutná obrana, nešťastná náhoda či náhlé úmrtí apod.,
- plánování a příprava odstranění mrtvoly, např. naplánování převozu mrtvoly z místa činu, a vytipování místa jejího ukrytí, rozčlenění mrtvoly, nebo její úplná likvidace,
- zajišťování nepravdivého alibi pro osoby zúčastněné na činu,
- příprava spočívající v úkonech ke ztížení identifikace pachatele, např. opatření dopravního prostředku krádeží, nebo výměna registračních značek (zpravidla za odcizené), opatřování převleků a maskování (kukly, šátky, převleky),
- promýšlení způsobů ničení stop (např. založením požáru), příprava a promýšlení různých způsobů provedení činu pachatelem, případně spolupachateli – nácvik provedení, volba nejvhodnějšího modelu činnosti pachatele.⁸⁵

Pro případy předem připravovaných usmrcení osoby jsou tak charakteristické určité znaky:

- jsou páhány za okolností pro pachatele příznivějších, které ztěžují vyšetřování (mnohdy vzniká podezření až po delší době po spáchání skutku např. po nález mrtvoly),
- hrozí opakování jednání pachatele (zejména v případech sexuálně motivovaných usmrcení a usmrcení motivovaných ziskem),
- jsou zpravidla páhány účinnými prostředky (např. střelná zbraň) a pachatel si takové prostředky zpravidla přináší sebou a po spáchání z místa opět odnáší,

---

⁸⁵ STRAUS, J. et al. *Kriminalistická metodika*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 315 s. ISBN 978-80-7380-124-3. s 87-88.

- po usmrcení oběti dochází zpravidla ze strany pachatele v pokračování jednání spočívající v úkonech, které mají skutek utajit,
- pachatel má zpravidla připravenou lživou výpověď a nezřídká i nepravdivé alibi a dosáhnout pravdivé výpovědi je nesnadné.⁸⁶

Dle **faktu použití zbraně** můžeme trestné činy proti životu dělit na:

- Trestné činy proti životu spáchané beze zbraně, jedná se o jednání, kdy dojde k usmrcení oběti zardoušením, otrávením, utopením, utlučením, ukopáním apod.
- Trestné činy proti životu spáchané se zbraní. Tyto činy lze dělit podle použitého nástroje, na činy spáchané bodno-řeznými nástroji (nůž, nůžky), sečnými zbraněmi (různé meče, srp, kosa, sekýra, sekáček apod.), různé zejména tupé předměty a předměty domácí potřeby (tyč, trubka, palice, kladivo, kámen, cihla, žehlička, pánev, lahev, apod.), různé provazy, šátky, dráty, apod. a zbraně střelné, které lze dále dělit do kategorií, krátké palné zbraně, lovecké zbraně, vojenské zbraně a zbraně vyrobené, případně uzpůsobené k usmrcení člověka (různé po domácímu vyrobené střelné zbraně, střílejší předměty, které jako zbraně nevypadají, výbušniny, nástražné systémy apod.).

Zbraní v užším kriminalistickém smyslu se rozumí jakýkoliv předmět (nástroj zařízení prostředky), který při mechanické interakci (destruktivním působení) je způsobilý učinit útok proti lidskému organismu důraznějším než bez použití tohoto předmětu.⁸⁷

Byť fakt použití zbraně zvyšuje zpravidla společenskou škodlivost jednání pachatele a pro oběť má fatální následky, z pohledu vyšetřování takového činu proti životu se jedná o poměrně příznivou situaci, neboť ze stop zanechaných na těle oběti lze určit charakter použité zbraně a zjistit její vlastnosti a znaky a zejména u zbraní střelných takovou zbraň individuálně identifikovat.

Podle mechanismu usmrcení lze trestné činy proti životu dělit:

fyzikální způsoby usmrcení:

⁸⁶ STRAUS, J. et al. *Kriminalistická metodika*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 315 s. ISBN 978-80-7380-124-3. s 87-88.

⁸⁷ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J.. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 217.

- *mechanické – rány řezné, bodné, střelné, zranění způsobená tupým nástrojem a udušení (oběšení, uškrcení, zardoušení, zakrytí zevních dýchacích otvorů a utopení),*
- *tepelné – vysoké nebo nízké teploty,*
- *usmrcení elektrickým proudem a radioaktivním zářením;*

chemické a fyzikálněchemické způsoby usmrcení: *použití různých jedů, léků, eventuálně dalších chemikálií ohrožujících život a zdraví, a to buď přímým použitím ústy, vdechováním, injekcí, zavedením do některého tělesného otvoru oběti, nebo vnějším působením spočívajícím v zasažení povrchu těla (například polítm kyselinou, louhem apod.); do této skupiny patří i otravy oxidem uhelnatým, i když ty jsou typické pro případy sebevražd nebo nešťastných náhod,*

jiné způsoby usmrcení: *ponechání dítěte nebo i dospělé osoby, která s ohledem na svůj zdravotní stav není schopna se o sebe sama postarat, bez potravy a nápojů.⁸⁸*

Mechanismus usmrcení oběti je důležitým faktorem pro vyšetřování případů trestných činů proti životu. Na těle oběti se nachází stopy, které jsou charakteristické pro jednotlivé způsoby usmrcení a jejich zkoumáním provedeným expertízou z oboru soudního lékařství lze zpravidla stanovit mechanismus vzniku poranění a příčinu smrti a tak i specifikovat okolnosti mechanismu vzniku a průběhu trestného činu proti životu. Ze soudně-lékařských závěrů lze dovozovat povahu a intenzitu pachatelova jednání a v souvislosti s volbou způsobu usmrcení objasnit objektivní i subjektivní možnosti pachatele trestného činu, jako například, jakou zbraň pachatel zvolil, k jakým zbraním má přístup; jaký byl motiv a cíl pachatele, jeho vztah k oběti apod.⁸⁹

K utajování trestných činů proti životu, dochází v případě, že pachatel po spáchání skutku není v časové tísní. Zejména v případech, že pachatel svůj čin neplánoval, případně nemá času dostatek, volí co nejrychlejší a nejjednodušší způsob, tzn. časově a fyzicky nejméně náročný. Opačné případy, tedy časově náročné a složité způsoby utajení jsou charakteristické pro dlouho a pečlivě připravované skutky a také

⁸⁸ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 217-208.

⁸⁹ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7380-042-0. s 81.

v případech, kdy je mezi pachatelem a obětí případně místem činu bližší vztah a pachatel předpokládá, že bude podezřelý z tohoto skutku.⁹⁰

Nejčastějšími způsoby utajování trestných činů proti životu:

- přemístění mrtvolý – na jiné místo z místa činu, účelem je, aby pachatel nebyl spojován s místem činu případně s nalezenou mrtvolou;
- ukrytí mrtvolý – cílem takového jednání pachatele, aby získal časový náskok, v ideálním případě pro pachatele není mrtvola nikdy nalezena, pokud však ano, získá jejím ukrytím dostatek času např. k opatření alibi, zahlázení a ničení stop, další výhodou pro pachatele je možný zánik stop na těle oběti s časem a obtížné stanovení času a příčiny smrti;
- rozčlenění nebo zničení mrtvolý – účel takového jednání pachatele je obdobný jako v případě ukrytí mrtvolý, dalším důvodem je, že části těla jsou méně nápadné na přepravu a ukrytí nežli tělo celé a snadněji se jich zbavuje. Rozčleňování mrtvolý za takovýmto účelem se nazývá *defenzivní*. * (Porada a kol 2007 s82);
- ničení stop – pachatel buď na základě připraveného scénáře, nebo bez přípravy, ničí na místě činu stopy, o kterých se domnívá, že vytvořil, např. stírání otisků z předmětů a nástrojů, umývání krve, používání různých chemikálií k odstranění biologických a pachových stop;
- ztěžování identifikace mrtvolý – pachatel se snaží provést takové úkony, které stíží identifikaci mrtvolý, nejjednodušším způsobem využívaným v praxi je odebrání dokladů totožnosti oběti, méně časté je pak poškozování těla oběti, například obličej, zubů, otisků prstů apod.
- inscenace jiných skutečností – pachatel se pokouší vytvořit situaci, která vzbudí dojem, o jiném průběhu skutku. Takovou situaci může být například:
  - inscenace náhlého úmrtí – předstírání úmrtí z přirozených příčin, na nemoc, stáří apod. Provedení takovéto inscenace je velice náročné, neboť na těle oběti nesmí být činem patrné zjevné stopy násilí, možným způsobem je například podávání jedu, nebo látek způsobilých vzhledem ke zdravotnímu stavu oběti způsobit smrt;
  - inscenace nešťastné nehody – pachatel předstírá nehodu oběti, například uklouznutí, zakopnutí a následný pád ze schodů, pod

---

⁹⁰ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7380-042-0. s 82.

dopravní prostředek apod. další variantou je nedbalostní jednání pachatele, například usmrcení oběti při dopravní nehodě;

- inscenace sebevraždy – pachatel se snaží vyvolat zdání, že se oběť o život připravila vlastním jednáním z vlastního rozhodnutí, například utonutí, oběšení, střelnou zbraní;
- inscenace nutné obrany – pachatel předstírá, že byl obětí, kterou usmrtil napaden, za tímto účelem často vytváří stopy, které by potvrdily jeho tvrzení, například si způsobuje zranění na svém těle apod.;
- inscenace jiného motivu – pachatel se trestný čin proti životu snaží zastříti jiným motivem, nejčastěji se jedná o sexuální a loupežné motivy, pachatel tak na těle oběti a místě činu úmyslně stopy a situace směřující k jinému motivu, například odcizení cenností, obnažení spodní části těla oběti apod.⁹¹

4.3.1.2 Osobnost pachatelů trestných činů proti životu

Z kriminologických výzkumů obecně vyplývá, že pachateli trestných činů proti životu jsou spíše mladí lidé, často se u nich projevuje nižší intelekt, nezřídká i oligofrenie a mají nízké vzdělání. Dalším zjištěním je, že tito pachatelé často nadměrně konzumují alkohol, nebo užívají omamné a psychotropní látky. Mezi pachateli vražd je pak značná část psychopatů, kteří se z velké části vyznačují agresivním a nezdrženlivým jednáním. Dále je mezi pachateli patrný rozdíl mezi osobami svobodnými a rozvedenými, jejichž zastoupení je mezi pachateli vyšší než u osob ženatých a vdaných.⁹²

Zvláštní skupinu pak představují pachatelé sexuálních vražd, u kterých bylo na základě znaleckých posudků z oboru sexuologie a psychologie prokázáno, že v případě, že takoví pachatelé nejsou včas odhaleni, dochází u těchto pachatelů zpravidla k opakování sexuálně motivovaných vražd a stávají se vrahy sériovými. U takovýchto pachatelů lze rozeznávat několik charakteristických typů:

---

⁹¹ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7380-042-0 s. 82-84.

⁹² KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 220.

- pachatel, který zavraždí oběť, aby zakryl předchozí sexuální skutek, respektive aby se zbavil svědka tohoto skutku,
- pachatel, který ke svému sexuálnímu uspokojení potřebuje nehybné tělo, a proto oběť usmrtí,
- pachatelé, kteří se pokouší násilím dosáhnout pohlavního styku s obětí a protože se oběť brání, usmrtí jí v průběhu překonání jejího odporu, pachatelé kteří se označují jako
- fetišisté, jejich cílem není samotný sexuální akt, ale zmocnění se nejčastěji části lidského těla.⁹³

4.3.1.3 Osobnost oběti trestných činů proti životu

Dle zjištění viktimologických výzkumů, podložených statistikami, se většina trestných činů spadajících do této kategorie stane mezi osobami, mezi kterými existuje blízký vztah. Dle statistiky Policie ČR bylo za rok 2022 spácháno celkem 150 vražd a 76 z nich bylo motivováno osobními vztahy.⁹⁴ Další důležitou roli v případě takového trestného činu hraje chování oběti před a v průběhu činu, například slovní nebo jiná agrese oběti vůči pachateli, jej může vyprovokovat k útoku s fatálními následky, v případě sexuálně motivované vraždy se pak může jednat o vyzývavé chování oběti. Dalším faktorem může být příslušnost osoby k některé ze skupin více ohrožených takovými trestnými činy, například se může jednat o charakter nabízených služeb (prostitutky), nebo vykonávanou profesi (obsluha BČ, řidič taxislužby), případně příslušnost k rasové menšině, nebo například vyšší věk oběti (loupežné vraždy).

4.3.1.4 Motivy trestných činů proti životu

Zásadní význam při objasňování trestných činů proti životu, stejně tak jako kriminalistické poznávání konkrétních případů má motiv trestného činu, jelikož od motivu lze odvíjet další postup vyšetřování. Motivů je mnoho, pro potřeby metodiky

⁹³ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 220.

⁹⁴ POLICIE ČR. *Vývoj registrované kriminality v roce 2022.* [online]. © 2023 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2022.aspx>>.

vyšetřování trestných činů proti životu jsou však některé běžnější, tedy charakterističtější nežli jiné, takové motivy lze shrnout do několika kategorií:

- motivy vyplívají z osobních důvodů, nejčastěji z mezilidských sporů (žárlivost, nenávisť apod.),
- motivy ziskové (loupežná vražda, vražda nájemným vrahem pro získání odměny, vražda pro získání dědictví),
- motivy krycí (usmrcení svědka aby nemohl pachatele usvědčit, oběti znásilnění, aby nemohla pachatele identifikovat apod.),
- motivy likvidační (odstranění spolupachatelů, prokazování loajality, vynucování poslušnosti, zbavení se konkurence apod.)
- motivy sexuální
- motivy extrémistické (například vražda z náboženského, sociálněekonomického či politického důvodu).⁹⁵

4.3.2 Typické stopy

U trestných činů proti životu jsou nejčastějšími stopami na místě činu stopy materiální, zvláště typické jsou pak stopy biologické. Stopy se nachází na místě činu, na místě kde byla mrtvola nalezena, na těle a oblečení oběti i pachatele, také na předmětech a nástrojích použitých při páčání trestného činu. Je však třeba věnovat pozornost i dalším místům, kde se mohou stopy vyskytovat, jako například místa, kde pachatel svůj čin připravoval a také, kde se snažil svůj čin utajit. U biologických stop se jedná zejména o stopy krve, potu, spermatu či tkání, a také vlasy a chlupy, tyto se mohou vyskytovat i ve formě mikrostop, které jsou stále častějším zdrojem informací pro kriminalisty zejména při vyšetřování závažné trestné činnosti, jakou jsou i trestné činy proti životu. Takové stopy se vyskytují jak na oběti, jejím oděvu a místě činu kam jsou přenášeny z pachatele, tak na pachateli, či jeho oděvu analogicky přenesené z oběti na pachatele. Biologické stopy, zejména obsahující jadernou DNA lidského původu, jsou způsobilé k individuální identifikaci osoby, která stopu na místě zanechala.⁹⁶

---

⁹⁵ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA J., HULMÁKOVÁ, J. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. 616 s. ISBN 978-80-7400-732-3 s 403-404.

⁹⁶ PORADA, V., STRAUS J. et. al. *Kriminalistika (výzkum, pokroky, perspektivy)*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 699 s. ISBN 978-80-7380-477-0. s 185.

Dalšími typickými stopami u trestných činů proti životu jsou i stopy násilí na těle oběti. Jedná se o různé rány, škrábance, zlomeniny kostí, výrony, pohmožděniny apod. Takové stopy jsou zpravidla předmětem zkoumání soudních lékařů a mohou poskytovat cenné informace o druhu a intenzitě užitého násilí, příčině a mechanismu vzniku stop, o použitém nástroji. Z těchto informací lze pak získat ucelený obraz o jednání pachatele.⁹⁷

Z dalších stop se u vyšetřovaných událostí mohou vyskytovat i například stopy daktyloskopické, trasologické. Tyto se mohou vyskytovat i v širším okolí místa činu. Další materiální stopy se na místě mohou vyskytovat zejména v souvislosti s povahou konkrétního případu, například při použití střelné zbraně se na místě budou vyskytovat stopy balistické.⁹⁸

Při vyšetřování trestných činů proti životu se vyskytují i stopy paměťové, jedná se zejména o svědky trestného činu, kteří mohou poskytnout cenné informace o průběhu trestného činu, nebo některým okolnostem souvisejícím s tímto činem, jako například informace o vztahu pachatele a oběti, o jejich konfrontaci, o pohybu pachatele na místě činu, jeho příchod odchod apod. Takové informace může poskytnout také přeživší oběť a v neposlední řadě i pachatel trestného činu. Zejména u pachatele bývá paměťová stopa v jeho vědomí velmi kvalitní, neboť se jedná o velmi silný prožitek a pachatel jej pozorně vnímá a vnímané skutečnosti si dobře pamatuje.⁹⁹

Z pohledu kriminalistických stop při vyšetřování trestných činů proti životu je třeba věnovat zvýšenou pozornost i tzv. negativním okolnostem, jedná se zejména o stopy, ale i informace, které jsou v logickém rozporu s dalšími zjištěnými informacemi a stopami. Tedy stopy, které by na místě vzhledem k charakteru činu být měli, ale nejsou a nebo naopak stopy, které na místě byly zjištěny, ale jsou v rozporu s charakterem šetřeného případu. Takovéto negativní skutečnosti se mohou na místě činu vyskytovat například v případech inscenovaných sebevražd apod.¹⁰⁰

---

⁹⁷ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7380-042-0. s 97.

⁹⁸ PORADA, V. a kol. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7380-042-0 s. 98.

⁹⁹ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 222.

¹⁰⁰ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická taktika*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 296 s. ISBN 978-80-7380-095-6. s 82.

4.3.3 Typické vyšetřovací situace

Na počátku vyšetřování trestných činů proti životu vznikají pro tuto trestnou činnost typické vyšetřovací situace, tyto jsou děleny podle toho, zdali bylo nalezeno tělo oběti či nikoliv.

a) **Tělo oběti nebylo nalezeno, ale ze zjištěných skutečností lze vyslovit domněnku, že byl spáchán trestný čin proti životu.**

V takovýchto případech nestačí k zahájení vyšetřování pouze samotná skutečnost, že osoba se pohřešuje, je nezvěstná, je třeba i dalších okolností nasvědčujících tomu, že mohl být spáchán takový trestný čin. Takovými okolnostmi mohou být zejména, nález krevních stop případně stop po zápasu v bytě oběti nebo například ve vozidle, ponechání všech osobních věcí (doklady, peníze, mobilní telefon) v místě bydliště, existence výhrůzek vůči oběti apod. Je třeba zjišťovat a posuzovat rodinné, majetkové i další poměry pohřešované osoby, tato mohla odejít dobrovolně, nebo se může skrývat například před věřiteli. Dalším vodítkem mohou být i svědci, kteří mohou poskytnout informace k okolnostem pohřešování osoby či přímo k trestnému činu.¹⁰¹

Prvotní úkony orgánů Policie ČR v této situaci směřují do oblasti pátrání po osobách, zjišťování okolností pohřešování osoby a okolností nasvědčujících usmrcení pohřešované osoby, shromažďování informací o možném pachateli.

b) **Byla nalezena mrtvola oběti nebo její části a ze zjištěných skutečností lze vyslovit závěr, že byl spáchán trestný čin proti životu.**

Jedná se o typickou situaci, kdy je nalezeno tělo oběti se známkami násilné smrti, případně jsou nalezeny části těla. Primárním úkolem v tomto případě je zjištění totožnosti mrtvoly. Pokud je totožnost mrtvoly neznámá, je třeba jí v co nejkratší době ztotožnit, od totožnosti oběti se totiž odvíjí další směr vyšetřování. Pokud nelze zjistit totožnost mrtvoly při prvotních úkonech (například, má u sebe doklady, potvrzení totožnosti dalšími osobami, byla nalezena ve svém obydlí apod.) je možné zjištění totožnosti v prostřednictvím kriminalistické identifikace (podle fotografií, porovnáním otisků papilárních linií, analýzou DNA). U případů

---

¹⁰¹ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 223

vražd, kdy není totožnost oběti zjištěna, se často stává, že zůstanou neobjasněny.¹⁰²

Další směřování vyšetřování je dáno skutečností, zdali je neznámý pachatel znám či nikoliv. Vyšetřovací situace se v závislosti na tom značně odlišují. Pokud je pachatel skutku znám, dělí se situace dále na případy, kdy svojí vinu doznává a případy, kdy vinu popírá. V případě, že pachatel vinu doznává, ať již zcela, nebo částečně, je třeba posuzovat, zdali jeho doznání respektive výpověď je v souladu se zjištěnými poznatky a důkazy, či nikoliv. Pokud pachatel spáchání skutku popírá, ať již popírá přítomnost na místě činu, či tuto připouští, ale událost vysvětluje s jiným příběhem, například nešťastnou náhodou, nebo sebeobranou apod., je třeba se zaměřit na zajištění maximálního počtu důkazů, tak aby mohla být vina pachatele dokázána či vyvrácena. V případech, kdy pachatel trestného činu není znám, je situace složitější a záleží na kvalitě a množství zjištěných informací a zajištěných stop, na základě vyhodnocení zjištěného se pak stanoví okruh podezřelých a stanovují se vyšetřovací verze.¹⁰³

4.3.4 Zvláštnosti předmětu vyšetřování

Za zvláštnosti předmětu vyšetřování, které jsou typické pro vyšetřování trestných činů proti životu, je možné považovat následující:

- zjišťování totožnosti oběti a vztahu pachatele a oběti (například matka a novorozenec),
- zjišťování místa a doby smrti,
- zjišťování bezprostřední příčiny smrti, forem zavinění a příčinného vztahu mezi smrtí a úmyslným nebo nedbalostním jednáním pachatele,
- zjišťování způsobu života pachatele a zkoumání jeho duševního stavu,
- u trestných činů vyžadujících úmyslné zavinění jde o zjišťování skutečností svědčících o absenci rozmyslu či předchozího uvážení nebo o zjišťování skutečností svědčících o racionálním jednání pachatele, které postrádá prvky

---

¹⁰² KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s 224.

¹⁰³ STRAUS, J. et al. *Kriminalistická metodika*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 315 s. ISBN 978-80-7380-124-3. s 101.

detailního či podrobného uvážení činu a prvky jeho plánování; současně je třeba zjišťovat skutečnosti, které naopak svědčí o předchozím uvážení, tedy o tom, zda pachatel předem zvážil a naplánoval rozhodující okolnosti spáchání a utajení trestného činu, zjišťování okolností svědčících o omluvitelném hnutí mysli (strach o život, úlek, zmatek, soucit atp.),

- zjišťování skutečností svědčících o zavrženíhodném jednání oběti, její morální zvrhlosti, bezcitnosti a neústě k ostatním lidem; může se jednat o dlouhodobé týrání pachatele, ohrožení jeho existenčních jistit, zbavení obydlí, ožebračení atp., bezcitnosti a neúctě k ostatním lidem,
- zjišťování dějových i věcných komponent způsobů spáchání, zejména poznatků o vražedném nástroji, předmětech pocházejících z trestné činnosti, o dopravních prostředcích, osobních věcech a dokladech oběti, atp.,
- zjišťování činnosti a pohybu pachatele a oběti před spácháním trestného činu,
- zjišťování způsobu obrany oběti,
- zjišťování svědků a účastníků trestného činu, kteří mají ke spáchání trestného činu vztah, nebo tomuto činu nezabránili nebo jej neoznámili.¹⁰⁴

V případech trestných činů vraždy novorozeného dítěte matkou podle § 142 TrZ je situace trochu složitější, neboť je třeba navíc dokazovat, že podezřelá osoba je skutečně matkou usmrceného dítěte, případně kdo je jeho otec. Dále je třeba zjišťovat, zda se dítě narodilo živé, nebo mrtvé, nemocné, či zdravé, životaschopné, okolnosti svědčící o účasti dalších osob při porodu, případně jejich účast na usmrcení dítěte, rodinné a další poměry pachatelky, skutečnosti, zda matka tajila těhotenství, zdali šlo o nechtěné dítě apod.¹⁰⁵

4.3.5 Zvláštnosti podnětů k vyšetřování

K tomu, aby bylo zahájeno vyšetřování trestného činu proti životu, je zapotřebí, aby orgán činný v trestním řízení získal podnět obsahující určitý stupeň podezření, že došlo k násilnému nebo alespoň k podezřelému úmrtí osoby. Typickými podněty k vyšetřování trestných činů proti životu jsou oznámení občanů, buď o nález mrtvol, případně pohřšování osoby, které je spojené s podezřelými okolnostmi, častým je i

¹⁰⁴ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021.324s. ISBN 978-80-7380-869-3, s 224 - 225.

¹⁰⁵ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021.324s. ISBN 978-80-7380-869-3, s 224 - 225.

oznámení svědka takového činu. Dalším možným podnětem jsou informace od zdravotnických, ubytovacích zařízení nebo zaměstnavatelů o podezřelých úmrtích. Méně častým, ale přesto typickým je i sebeudání pachatele. Taktéž může dojít ke zjištění informací k takovému činu i činností orgánů činných v trestním řízení, zejména pak operativní činností Policie ČR.¹⁰⁶

4.3.6 Zvláštnosti počátečních vyšetřovacích úkonů

Pohřešování osob (tělo oběti nebylo nalezeno)

a) Výslech oznamovatele a osob blízkých pohřešované osobě

Cílem výslechu je zjistit informace o době, od kdy se osoba pohřešuje, za jakých okolností došlo k jejímu zmizení, zjistit podrobný popis osoby a případně aktuální fotografie, zásadní jsou také informace, dle kterých je možné usuzovat na násilný čin. Oznamovatel může být zároveň pachatelem, proto je nutno zjistit informace o jeho vztahu k pohřešované osobě, o tom, kde se v době jejího zmizení nacházel.

b) Operativně-pátrací opatření k nalezení pohřešované osoby nebo její mrtvoly

Tato opatření se nejdříve provádí v místě posledního známého pobytu pohřešované osoby a postupně se rozšiřují dle potřeby a zjištěných informací do dalších míst. Do pátrání se doporučuje zapojovat veřejnost.

c) Využití evidencí

Za účelem nalezení pohřešované osoby se využívají a srovnávají informace o nálezech neznámých mrtvol za období, kdy pohřešovaná osoba zmizela. Taktéž je možné zjistit předchozí oznámení týkajících se pohřešovaného, nebo jeho blízkých, pokud takové učinili a v neposlední řadě trestní minulost osob, což může pomoci dotvořit obrázek o osobnosti pohřešovaného.

d) Prohlídky a ohledání bytů, nebytových prostor, pracoviště pohřešované osoby

Cílem těchto úkonů je nalezení důkazů, které by objasnili příčiny zmizení pohřešované osoby.

e) Zjišťování majetkových poměrů pohřešované osoby

---

¹⁰⁶ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021.324s. ISBN 978-80-7380-869-3, s 225 - 226.

f) Zajištění korespondence adresované pohřešované osobě.¹⁰⁷

Nález mrtvoly s příznaky násilné smrti

a) Ohledání místa nálezu mrtvoly a místa činu

Místo nálezu mrtvoly a místo spáchání, tedy místo činu mohou být jiná, toto je třeba brát v úvahu a přizpůsobit tomuto ohledání, je třeba sledovat, zdali jsou na místě přítomné stopy (například krevní stopy, stopy zápasu) které odpovídají zjištěným skutečnostem o charakteru a průběhu trestného činu, dále se mohou vyskytovat stopy po vlečení těla, stopy od dopravních prostředků, obuvi, případně může být tělo zakryto, které naznačují, že tělo bylo přemístěno a místo nálezu mrtvoly není místem činu.

Při ohledání místa činu i místa nálezu mrtvoly se doporučuje provádět i ohledání širšího okolí, kde se taktéž mohou nacházet stopy, případně věci (nejen nástroje, zbraně, ale i osobní věci oběti apod.) související s činem. Samotné ohledání místa činu a nálezu je prováděno standartním způsobem a neliší se od jiných druhů trestných činů.

b) Ohledání těla mrtvoly nebo její části

Nalezené tělo se v první fázi ohledává na místě nálezu (může být i místo činu), toto je nezbytné z důvodů předběžného posouzení, jak nastala smrt (z jaké příčiny), kdy nastala smrt, s ohledem na okolnosti nálezu (venkovní nebo vnitřní prostor, teploty, povětrnostní podmínky apod.), také je nutná dokumentace přesné polohy těla, stavu oblečení, posmrtných skvrn apod. Druhou fází je pak pitva prováděná soudním lékařem. Stejně se postupuje i v případě nálezu částí těl.¹⁰⁸

Podle zákona č. 372/2011Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (dále „zákon o zdravotních službách“), prohlídku těla zemřelého provádějí (§ 84 odst. 2): lékař, který poskytuje služby v oboru všeobecné praktické lékařství pro své pacienty, nebo lékař vykonávající lékařskou pohotovostní službu, nebo lékař zařízení, v němž došlo k úmrtí, případně

---

¹⁰⁷ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021.324s. ISBN 978-80-7380-869-3, s 226 - 227.

¹⁰⁸ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021.324s. ISBN 978-80-7380-869-3, s 227.

lékař zdravotnické záchranné služby.¹⁰⁹ Pokud při provádění prohlídky těla lékařem vyvstane podezření, že úmrtí bylo způsobeno trestným činem nebo sebevraždou, lékař neprodleně informuje Policii ČR, stejně učiní i v případě, že se jedná o zemřelého neznámé totožnosti nebo v případě úmrtí, ke kterému došlo za nejasných okolností¹¹⁰, orgán Policie ČR následně nařídí soudní pitvu podle § 115 odst. 1 TR.¹¹¹

c) Soudně lékařská expertíza

V případech podezření spáchání trestného činu v souvislosti se smrtí člověka je vždy ze strany Policie ČR nařízena soudní pitva, takovému soudně lékařskému zkoumání jsou podrobeny i nalezené části těl, prováděním soudní pitvy se znalci z oboru soudního lékařství snaží zodpovědět otázky, které mají podstatný význam pro vyšetřování činu, dle Konráda a dalších autorů jsou nejčastějšími otázkami:

- *zjištění příčiny smrti,*
- *popis všech zranění na těle oběti, určení, která z nich jsou smrtelná, která byla způsobena za živa a která po smrti,*
- *určení mechanismu usmrcení, především jakým směrem, silou a jakým prostředkem (nástrojem, zbraní) byl veden útok a zda lze podle lokalizace poranění určit vzájemné postavení útočnicka a oběti,*
- *jaká doba uplynula od smrti do ohledání (pitvy) mrtvoly,*
- *jakým způsobem a jakým prostředkem byla nalezená část mrtvoly oddělena od těla oběti apod.¹¹²*

Znalec však zodpovídá i další otázky, zejména pak s ohledem na konkrétní případy, např. zdali nalezené části těl tvořili jeden celek, pohlaví a věk oběti apod.

---

¹⁰⁹ ČESKO. Zákon č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). In *Sbírka zákonů*. 2011, částka 131, s. 4779. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-372>>.

¹¹⁰ ČESKO. Zákon č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). In *Sbírka zákonů*. 2011, částka 131, s. 4780. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-372>>.

¹¹¹ ČESKO. Zákon č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). In *Sbírka zákonů*. 2011, částka 131, s. 4781. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-372>>.

¹¹² KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021.324s. ISBN 978-80-7380-869-3, s. 228.

Z dalších úkonů připadají v úvahu například pronásledování pachatele, nebo pátrání po horké stopě v případě, že jsou informace k osobě pachatele, jeho totožnosti nebo jeho popis a od činu uběhla krátká doba. Výslech oznamovatele, který bývá zaměřen zejména na zjištění podrobných okolností nálezů mrtvoly a místa nálezů, případně pokud je oznamovatel i svědkem k popisu pachatele, směru jeho pohybu apod. Od osob z blízkého okolí oběti se pak prostřednictvím výslechu zjišťují podstatné okolnosti k osobě oběti (majetkové poměry, způsob života, návyky, aktivity, zdravotní stav apod.)¹¹³

4.3.7 Zvláštnosti vyšetřovacích verzí

Základním předpokladem pro úspěšné vyšetření trestného činu proti životu a nalezení jeho pachatele je zejména kvalitní práce policistů na místě činu. Je stěžejní, aby se důkladně seznámili s celkovou situací vyplývající z místa činu a ze zajištěných stop, případně z dalších operativně zjištěných skutečností a na tomto základě vytvořili reálné vyšetřovací verze spáchaného trestného činu.¹¹⁴

Zároveň je nezbytné, aby vyšetřovací verze byly postaveny tak, aby obsahovaly veškeré možnosti, které dané vyšetřování nabízí a aby byly všechny vyšetřovací verze prověřovány současně.¹¹⁵

- 1) Verze vytyčené na základě informací o místě činu, o situaci na místě činu a ze stop na místě činu

Ve vztahu k místu činu je třeba zjistit zejména odpovědi na otázky, z jakého důvodu se na místě činu oběť zdržovala a z jakého důvodu si místo činu zvolil pachatel. Z odpovědí lze použít k vytyčení různých vyšetřovacích verzí:

- verze, že pachatelem je osoba, kterou oběť znala a důvěřovala jí – vyšetřováním bylo zjištěno, že oběť se našla na místě, ke kterému neměla žádný vztah, a proto lze důvodně předpokládat, že jí na toto místo vylákal pachatel, kterého znala;

¹¹³ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021.324s. ISBN 978-80-7380-869-3, s 227,228.

¹¹⁴ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021.324s. ISBN 978-80-7380-869-3, s 228.

¹¹⁵ STACH, J. *Metodika vyšetřování vražd*. 1. vydání. Praha: Policejní akademie České republiky, 2005. 56s. ISBN 80-7251-194-7. s 47.

- verze, že pachatel byl viděn v blízkosti místa činu – vyšetřováním bylo zjištěno, že pachatel měl informace o místě vhodném pro spáchání činu, je zde předpoklad, že zná místní poměry a že v okolí místa činu mohou nacházet osoby, které viděly pachatele v blízkosti místa činu;
- verze, že pachatele a oběť měli mezi sebou blízký vztah – okolnosti nasvědčují tomu, že oběť pachatele znala, pachatele sama dobrovolně vpustila do bytu, jedla a pila s ním, proto lze důvodně předpokládat, že pachatelem je osoba blízká oběti;
- verze k zjištění totožnosti pachatele – lze stanovit ze zjištění, že se pachatel na místě činu zdržoval delší dobu a je odůvodněný závěr, že na tomto místě vyvíjel určitou činnost, a lze předpokládat výskyt kriminalistických stop na místě činu, které zde zanechal (otisky papilárních linií, otisky podešve obuvi apod.). Nalezené stopy pak umožňují identifikovat osobu pachatele nebo alespoň určit okruh podezřelých.¹¹⁶

2) Verze vytyčovaná na základě způsobu páčání a utajování vražd

Na základě stop nalezených na místě činu je možné vytyčovat verze o motivu jednání pachatele a následně po zjištění tohoto motivu vytyčovat verze o osobě pachatele. Například ze způsobu použití zbraně lze dovést, jestli měl pachatel zkušenosti a dovednosti s jejím používáním. Pokud použil pachatel jed pro usmrcení oběti, dovozuje se, že má odborné znalosti o působení jedů. V případě, že pachatel použije k usmrcení osoby předmět nalezený na místě činu, lze vytyčit vyšetřovací verzi, že se jedná o usmrcení nepřipravené a úmysl osobu usmrtit pojal pachatel až na místě činu. Ze způsobu spáchání tak lze usuzovat na určité vlastnosti pachatele a podle nich vytyčit vyšetřovací verze. Pro vytyčování verzí lze využít i informace o způsobu, kterým se pachatel snaží trestný čin proti životu utajit. Pokud pachatel projevil velkou snahu o utajení skutku, lze vytyčovat verze, že existuje mezi pachatelem a místem činu vztah, nebo existuje blízký vztah mezi pachatelem a obětí. Naopak, pokud pachatel neměl snahu svůj čin utajit, lze vytyčit verzi, že mezi ním a obětí neexistuje blízký vztah a pachatel si je jistý, že nebude v okruhu podezřelých.¹¹⁷

¹¹⁶ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021.324s. ISBN 978-80-7380-869-3, s 229.

¹¹⁷ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021.324s. ISBN 978-80-7380-869-3, s 229 - 230.

3) Verze vytyčované na základě informací o osobě oběti

Je-li známa identita oběti, je možné získat informace důležité pro vytyčení verzí ze způsobu života oběti, jejích charakterových vlastností, z majetkových a rodinných poměrů, ze zvyků, volnočasových aktivit, vztazích s jinými osobami. Například měla-li oběť větší jmění, pachatelem by mohla být osoba, která má informace o majetkových poměrech oběti a která mohla mít z její smrti prospěch. Měla-li oběť více partnerů, či mimomanželské vztahy, lze vytyčit verze k takovýmto osobám apod. Verze vytyčované na základě informací o osobě oběti se používají zejména v případech, kdy nejsou k dispozici jiné informace, které by umožnili vytyčit verze z jiné oblasti, typickým příkladem je pohřešování osoby.¹¹⁸

4.3.8 Zvláštnosti následných vyšetřovacích úkonů

Výslech

Výslech je kriminalisticko-taktická metoda, jejímž cílem je získat úplnou, pravdivou a věrohodnou výpověď o vyšetřované události a o skutkovém stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti, přičemž musí být v souladu s ustanoveními trestního řádu.¹¹⁹

Výslech obviněného

Pro kriminalisty je výslech osoby obviněné z trestného činu proti životu velice náročným a složitým vyšetřovacím úkonem, který vyžaduje důkladnou přípravu s ohledem na osobu obviněného, na množství a kvalitu shromážděných důkazních prostředků a informací, na okolnostech konkrétního případu a v neposlední řadě i na zkušenosti a schopnosti vyslychajícího. Obviněný je silně motivován popírat svojí vinu, či alespoň snižovat svůj podíl na spáchání činu nebo snižovat míru zavinění, jeho motivací je zejména hrozící vysoký trest za takový čin. Při výslechu obviněného je třeba se zaměřit na zjištění zejména následujících okolností:

- jaký byl vztah mezi obětí a obviněným, jaké důvody předcházely konfliktu mezi obětí a obviněným,

---

¹¹⁸ PORADA, V. *Kriminalistická metodika vyšetřování*, Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231s. ISBN 978-80-7380-042-0. s 82.

¹¹⁹ SPURNÝ, J. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 160 s. ISBN 978-80-7380-153-3. s. 19.

- okolnosti ohledně přípravy trestného činu, zda se obviněný na trestný čin připravoval, co dělal obviněný bezprostředně před trestným činem,
- způsob spáchání trestného činu, intenzita útoku, použité prostředky, způsob obrany oběti,
- jednání obviněného po spáchání trestného činu, zda měl snahu utajovat čin, manipuloval s obětí, nakládal s odcizenými předměty, apod.¹²⁰

Lze říci, že výslechy pachatelů předem připravovaných trestných činů proti životu jsou mnohem složitější a získání pravdivé výpovědi je mnohem těžší, neboť pachatelé si dopředu promýšlejí svojí obhajobu, mají zajištěné alibi apod. naopak u pachatelů činů nepřipravených lze v jejich výpovědi často nalézt logické rozpory, nesrovnalosti, kterých lze využít.¹²¹

Výslech svědků

Výslech svědka musí být přizpůsoben okolnostem, ke kterým se má svědek vyjádřit a které mají být dokázány. Výslech musí být veden s ohledem na svědkovu osobnost, rozumovou a citovou vyspělost a jeho vztah k oběti a pachateli. Obsah jednotlivých výslechů se liší, je potřeba se zaměřit především na tyto okolnosti:

- zda byl svědek přítomen vyšetřované události nebo ji pozoroval, viděl nebo jenom slyšel,
- okolnosti týkající se místa události,
- z jakého důvodu byl svědek na místě, byl tam s někým nebo sám, co přesně viděl a slyšel,
- jak vypadalo místo činu, když tam přišel, zda manipuloval s tělem oběti nebo s předměty,
- jaký má vztah k pachateli, oběti, k spáchanému trestnému činu apod.

---

¹²⁰ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021. 324s. ISBN 978-80-7380-869-3, s 230.

¹²¹ PORADA, V. *Kriminalistická metodika vyšetřování*, Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231s. ISBN 978-80-7380-042-0. s 96 - 97.

Při výslechu svědků je nutno pamatovat na to, že vzpomínky svědka mohou být pozmeněny. Člověk má tendenci události přikrášlit nebo pozmenšovat detaily. Na všechny tyto okolnosti musí být při výslechu pamatováno.¹²²

Expertízy

Povinně je u trestných činů proti životu nařízeno vyšetření duševního stavu obviněného. Znalci psychiatři zjišťují, zda u pachatele nebyla v době spáchání trestného činu snížena schopnost rozpoznání nebezpečnosti svého jednání nebo omezena ovládací schopnost z důvodu duševní poruchy pachatele, případně zda u pachatele nevyzrála schopnost rozpoznávací a ovládací. Psycholog pak zjišťuje motivaci a pohnutky pachatele. V případě trestného činu spáchaného mužem na ženě je vhodné přibrat znalce – sexuologa, zda čin neměl sexuální motiv.

Při vyšetřování těchto trestných činů pak v úvahu přichází i expertízy z dalších oblastí, např. trasologie, toxikologie, balistiky, biologie, chemie apod.¹²³

Další vyšetřovací úkony

Zvláštnosti dalších vyšetřovacích úkonů se liší podle jednotlivých vyšetřovaných případů. Dalšími úkony může být například rekonstrukce trestného činu, domovní prohlídka, vyšetřovací experiment, prověrka výpovědi na místě apod.¹²⁴

Zapojení veřejnosti do vyšetřování

Největší význam má zapojení veřejnosti do pátrání po neznámém pachateli. Výzvy OČTŘ jsou adresovány obvykle prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků, a to prostřednictvím denního tisku, televize, rozhlasu, sociálních sítí. Informace od občanů mohou mít podstatný význam při vyhledávání důkazů, vytyčování vyšetřovacích verzí. Veřejnost bývá dále častokrát vyzývána k pomoci při pátrání po zmizelých osobách, případně může být zapojena i do pátrání po pohřešované osobě v terénu.¹²⁵

---

¹²² KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021.324s. ISBN 978-80-7380-869-3, s 231.

¹²³ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021.324s. ISBN 978-80-7380-869-3, s 231 - 232.

¹²⁴ PORADA, V. *Kriminalistická metodika vyšetřování*, Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231s. ISBN 978-80-7380-042-0. s 99.

¹²⁵ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*, 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk 2021.324s. ISBN 978-80-7380-869-3. s 232 - 233.

5 ANALÝZA STAVU METODIKY VYŠETŘOVÁNÍ A KLASIFIKACE TRESTNÝCH ČINŮ

5.1 Historie metodiky vyšetřování

V této kapitole bych se chtěl věnovat vývoji a stavu metodiky vyšetřování násilných trestných činů, respektive trestných činů loupeže a trestných činů proti životu, jejichž metodika je v práci zkoumána.

Aby bylo možné zhodnotit současný stav metodiky, nejprve se stručně podíváme na její historii.

V České republice začíná rozvoj metodiky vyšetřování na počátku 20. století, jedním z prvních, kdo se věnoval i teorii a vytvořil některé teoretické postupy pro boj s kriminalitou využitelné i pro praxi byl František Protivenský, který se zabýval zejména daktyloskopií a byl jedním z průkopníků daktyloskopie u nás. Dalšími kdo se okrajově věnovali metodice, byli Oldřich Pinkas a Josef Povondra (četniční důstojníci), kteří v roce 1922 vydali knihu „Pokyny pro službu pátrací a daktyloskopickou“, jednalo se o služební pomůcku pro četníky, která byla určena pro služební účely. I když byla zaměřena zejména na daktyloskopii, obsahovala již první náznaky kriminalistické metodiky, neboť obsahovala i doporučené postupy při některých zločinech. V průběhu 20. století, zejména v první polovině dochází k rozvoji jednotlivých kriminalistických oborů, příkladem může být kriminalistický obor mechanoskopie, ke které v roce 1940 vyšla publikace Ladislava Havlíčka „Mechanoskopie stopy a znaky řemeslných nástrojů“, která se stala základním pramenem tohoto kriminalistického oboru.

V 50. letech 20. století začínají vznikat ucelené studie o kriminalistice, toto je zásluha především nejvýraznější osobnosti kriminalistiky té doby Bohuslava Němce, který stál u zrodu Kriminalistického ústavu a sám jej vedl do jeho vzniku v roce 1958 až do roku 1969. Z této doby pochází například pětisvazková „Učebnice kriminalistiky“ jejíž součástí je i metodika vybraných dopravních nehod.

Druhou polovinu 20. století, lze považovat za období, kdy v Československu vzniká moderní teoretická kriminalistická věda, největší zásluhy na tom má Ján Pješčak, ten se zasloužil o vytvoření katedry kriminalistiky na Univerzitě Karlově, kterou také sám vedl. Ján Pješčak také vydal celou řadu prací a publikací, zabývajících se kriminalistikou. V tomto období jsou mimo jiné zpracovány i metodiky vyšetřování jednotlivých

trestných činů, na jejichž tvorbě se podíleli i akademičtí pracovníci Kriminalistického ústavu. Další významnou osobností zejména konce 20. století, byl Jan Musil, vysokoškolský pedagog a soudce Ústavního soudu, který se odborně věnuje kriminalistice a trestnímu právu procesnímu, ten se zaměřuje na rozvoj teorie v oblasti kriminalistického učení o trestném činu. Na základech položených Jánem Pješčakem, vytvořil a rozvinul Jan Musil popis kriminalistické charakteristiky trestného činu a způsobu spáchání trestného činu.

V moderní kriminalistice v Československu i České republice je další významnou osobností i Viktor Porada, vysokoškolský pedagog, vědecký pracovník v oboru kriminalistika a autor mnoha odborných publikací a vědeckých monografií. Od konce 20. století prakticky do současnosti je jednou z vůdčích osobností České kriminalistické vědy a podílel se na většině současných publikací zabývajících se metodikou vyšetřování. Ve svých pracích rozvinul teoretickou problematiku z hlediska metodologie kriminalistiky.¹²⁶

5.2 SWOT analýza

Pro zhodnocení současného stavu metodiky vyšetřování bylo třeba zvolit vhodný nástroj a jako takový byla zvolena SWOT analýza, která by měla odhalit přednosti i slabá místa současné metodiky vyšetřování a zároveň nastínit další možnosti při rozvoji metodiky vyšetřování a jejího efektivního využívání v budoucnosti. Níže je uvedena tabulka č. 1, ve které jsou uvedeny výsledky SWOT analýzy.

---

¹²⁶ STRAUS, J.; PORADA, V. a kol. *Teorie, metody a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. 417 s. ISBN-978-80-7380-666-8.

Tab. 1: SWOT analýza¹²⁷

Silné stránky	Slabé stránky
dlouhodobě prověřená zkušenostmi univerzálně použitelná nenáročná na zdroje vědecky vytvořená a prakticky prověřená v souladu s legislativou přizpůsobivá	je vytvořena tak, že nelze kontrolovat příliš rozsáhlá nedostupná zastaralá značně obecná
Příležitosti	Hrozby
navýšení personálu zavedení do základních kurzů pro policisty snadné vytvoření nových metodik začlenění moderních technologií vzdělávání a zvyšování odbornosti policistů	Nedostatek financí Nedostatek personálu Nízká odbornost policistů Přizpůsobení se pachatelů současným metodám a zasahování do vyšetřování Kritický nárůst některého druhu kriminality

Silné stránky: Nespornou silnou stránkou je, že současné metodiky vyšetřování jsou již dlouhodobě prověřené zkušenostmi policistů. Univerzálně použitelná - všechny části metodiky se dají v praxi aplikovat a použít, nezáleží, který policista je v kterém případě vyšetřování daného typu trestných činů použije. Nenáročná na zdroje - metodika je také postavena tak, že k její aplikaci není třeba zvláštního vybavení či technologií. Vědecky vytvořená a prakticky prověřená – metodiky vyšetřování obsažené v odborných publikacích a studijních učebnicích vznikají na akademické půdě vysokých škol a odborných pracovištích, kde se na jejich tvorbě podílejí přední odborníci, v tomto směru jsou metodiky na vysoké teoretické úrovni a stávající metodiky jsou již i prověřeny praxí a jsou v souladu s aktuální legislativou. Další nespornou výhodou současných metodik je i fakt, že jsou poměrně přizpůsobivé a lze je v zásadě aplikovat i na podobné trestné činy.

Slabé stránky: Jako jednoznačná slabina je spatřována skutečnost, že v současné době je metodika formulována jako systém jakýchsi doporučení a nejsou nastaveny žádné kontrolní mechanismy, které by kontrolovaly lidskou chybu. Kriminalistická metodika vyšetřování je sice součástí tzv. "resortního" vzdělávání Policie ČR a jsou obsaženy v tzv.

¹²⁷ Vlastní zdroj

"specializačních" kurzech Útvarů policejního vzdělávání a služební přípravy Policie ČR a řada policistů zařazených u SKPV konajících úkony vyšetřování získala znalosti v dané problematice studiem na „resortních“ školách MV či akademických vzdělávacích institucí, např. Policejní akademii ČR, nicméně pro vyšetřující kriminalisty není metodika zpracována jako jednoduchá pracovní. Zároveň je špatně dostupná i pro začínající policisty, kde by mohla být zpracována například ve formě studijní pomůcky, případně implementována do vzdělávacího programu pro nově nastupující policisty ve formě základní odborné přípravy. Je tedy nedostatečně přenášena do praxe zejména ve fázi prověřování trestného činu, byť z praxe vychází, s tím souvisí i další slabá stránka a to velká rozsáhlost metodiky vyšetřování, ve které je poměrně složité se orientovat. Další slabou stránkou je určitá zastaralost metodiky vyšetřování, respektive metodika vyšetřování je zpracována poměrně univerzálně tak aby byla využitelná pro určitou skupinu příbuzných trestných činů a zároveň dlouhodobě, nereflexuje tak např. využívání nových moderních technologií používaných na poli vyšetřování trestných činů a zaměřuje se zejména na informace na obecné úrovni pro danou skupinu trestných činů, což lze považovat za silnou i slabou stránku.

Příležitosti: Příležitostí v oblasti metodiky vyšetřování je mnoho, jednou z nich je možnost snadné tvorby metodik vyšetřování pro konkrétní trestné činy za využití nových moderních nástrojů a technologií a to nejenom na poli vyšetřování trestné činnosti ale i na úrovni digitalizace a komunikačních a informačních technologií. Bylo by tak možné vytvořit stručné a přehledné metodiky pro jednotlivé trestné činy, které by používaly nové moderní technologie a nástroje a tyto metodiky směřovat a zpřístupnit již nově nastupujícím policistům, minimálně ve formě studijních pomůcek. Takto zpřístupněná a zpracovaná metodika vyšetřování by zcela jistě zvýšila odbornost a zlepšila připravenost nově nastupujícím policistům k výkonu služby na základních organizačních článcích Policie ČR. Zároveň by takto zpracované metodiky mohly být i pracovní podporou vyšetřovatelů trestných činů. Faktem je, že rozsah znalostí policistů, potřebných pro výkon služby v celém spektru činností vykonávaných Policií ČR je enormní a jsou na ně v tomto směru kladeny značné nároky, což je při současném personálním stavu u Policie ČR, zejména pak na základních organizačních článcích těžko udržitelný stav, řešením neuspokojivého personálního stavu by mohlo být zatraktivnění služby u policie, tak aby nové zájemce tato práce lákala, možnou variantou by byla větší diferenciací pracovní náplně policistů zejména na základních organizačních článcích,

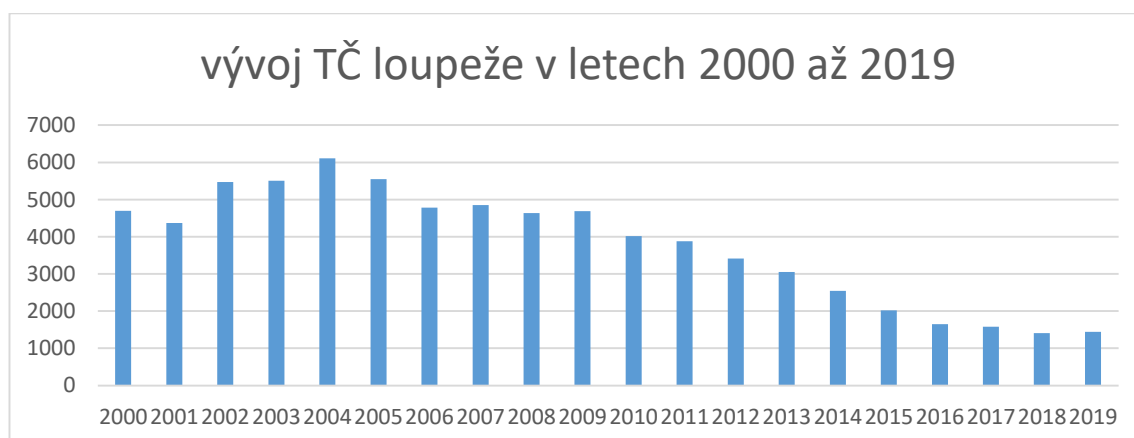
taktéž větší podpora a motivace pro sebevzdělávání a zajištění dalšího vzdělávání ze strany Policie ČR s poskytnutím odpovídajícího časového fondu.

Hrozby: Hrozby jsou negativní očekávání obecného charakteru, je to možnost, že může v budoucnosti nastat negativní událost. Negativní událostí je pak myšlen stav, kdy dojde k omezení základních činností, v případě Policie ČR se může jednat o stav, kdy tato nebude schopna plnit základní úkoly na úseku bezpečnosti a veřejného pořádku, reálně by tak Policie ČR nemusela být schopna zajistit bezpečnost občanů České republiky, případně majetku. Hrozby souvisí s příležitostmi a týká se jevů, které již povětšinou na Policii ČR působí, i když ne v takovém rozsahu, aby se jednalo o negativní událost. Zejména se může jednat o aktuální nepříznivý personální stav, tj. stav sil a prostředků či nedostatek financí, kde tato situace je dlouhodobá. Další hrozbou je i nízká odbornost policistů, tato úzce souvisí s předchozími hrozbami, zejména v případě dalšího zhoršení personální situace, může dojít k dalšímu zvýšení služebního zatížení stávajících příslušníků služebně zařazených v rámci místně a věcně příslušných policejních orgánech s teritoriální (územní) či celorepublikovou působností a kde toto může vést k případným dalším odchodům odborníků z řad policistů funkčně zařazených na místně a věcně příslušných součástech Policie ČR SKPV či jiných zkušených policistů, zařazených napříč službami, tj. např. službou pořádkové policie apod., kteří by jim mohli předávat svoje zkušenosti nově nastupujícím policistům. Stálou hrozbou je i přizpůsobení se pachatelů současným vyšetřovacím metodám. Pachatelé se od nepaměti snaží přizpůsobovat aktuálním metodám vyšetřování využívaným Policií, v tomto směru je třeba vyšetřovací metody a postupy udržovat na vysoké úrovni a aktualizovat postupy podle nejnovějších poznatků za využití moderních technologií. S tímto souvisí i hrozba zasahování pachatelů do vyšetřování. V případě, že od Policie odchází kvantitativně vyšší počet policistů s negativními zkušenostmi, případně nejsou policisté dostatečně motivováni k dlouholeté služební činnosti, může docházet k předávání poznatků a metod práce vně Policie ČR. Poslední z uvedených hrozeb je kritický nárůst některého druhu kriminality, tato situace v současné době již existuje, jedná se o enormní nárůst majetkové trestné činnosti v kybernetickém prostoru. Vyšetřování takových případů je velmi časově náročné s malou mírou objasněnosti a vzhledem k velkému počtu prověřovaných skutků se do vyšetřování zapojují i odbory a oddělení Policie ČR, zejména odbory obecné kriminality SKPV, které primárně nejsou určené k vyšetřování takového druhu kriminality, což může vést jednak k méně odbornému vedení prověřování s menší šancí na úspěšné objasnění věci a za druhé i k zanedbání vyšetřování problematiky vlastní.

5.3 Kvantitativní (statistická) data vybraného segmentu trestné činnosti

S globalizací a rychlým rozvojem internetu se charakter trestné činnosti vyvíjí a mění a to značně dynamicky, toto souvisí i s rozvojem a zvyšující se vyspělostí společnosti (jak České republiky, tak států okolních i států v rámci EU). Velká část trestné činnosti se tak přesouvá do kybernetického prostředí. Kybernetická kriminalita je tak nejrychleji se rozvíjející a měnící se kriminalitou poslední doby, zejména pak majetková trestná činnost v kybernetickém prostředí. Což dokazují i statistická data, například v roce 2011 evidovala Policie ČR 1.502 trestných činů v kyberprostoru a v roce 2019 jich bylo již 8.417, což představuje nárůst o 560%, jenom mezi roky 2018 a 2019 došlo k meziročnímu nárůstu trestných činů spáchaných v kyberprostoru o více než 1.600 skutků¹²⁸. Oproti tomu vývoj v rámci trestných činů proti životu a loupeží nedoznává ani zdaleka takového rozvoje a ani charakter této trestné činnosti se zásadně nemění. Naopak v některých segmentech těchto trestných činností dochází ke značnému útlumu. Vývoj je vidět v grafu č. 1. Do roku 2004 dochází k nárůstu loupeží, poté již počty až na výjimky každoročně klesají až na hodnoty okolo 1.400 skutků. Pokud započítáme nejvyšší hodnotu 6.107 spáchaných loupeží v roce 2004 a nejnižší hodnotu 1.406 loupeží v roce 2018 jedná se o pokles 76 %.

Graf 1¹²⁹

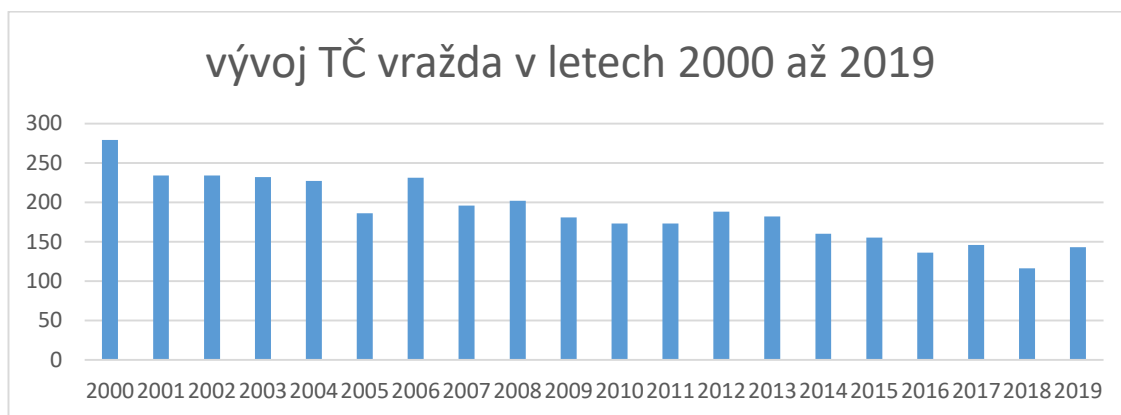
Vývoj nejzávažnější trestné činnosti, zastoupené trestnými činy proti životu oproti loupežím nevykazuje takovou míru poklesu, k poklesu sice dochází, ale v menší míře, jak

¹²⁸ POLICIE ČR. *Kyberkriminalita*. [online]. © 2023 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/kyberkriminalita.aspx>>.

¹²⁹ Zdroj dat: *Statistické přehledy kriminality* [online]. Praha: Policie ČR, 2023 [cit. 2023-05-06]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

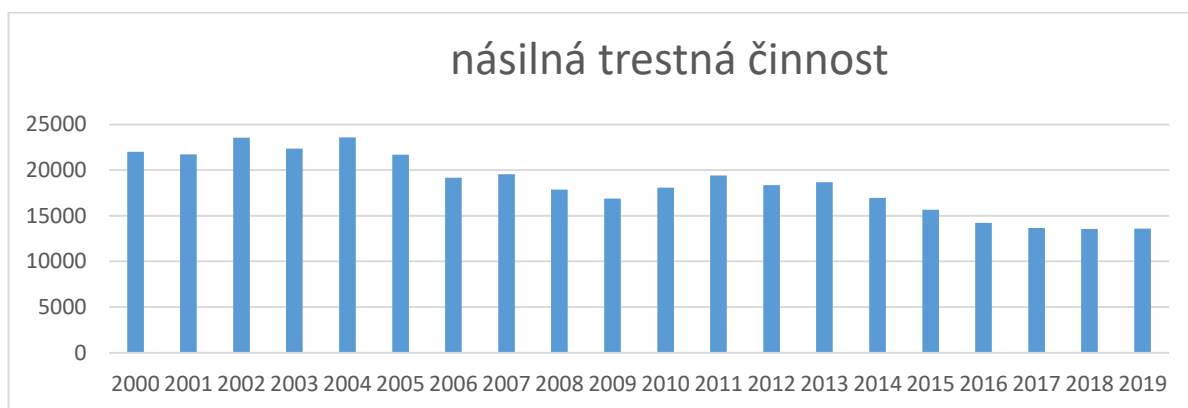
je patrné z grafu č. 2. Byť je pokles mezi rokem s nejvyšším počtem vražd (rok 2000, celkem 279 trestných činů vraždy) a nejnižším (rok 2018, celkem 116 trestných činů vraždy) přes 50 %, vývoj není tak konstantní jako v případě trestného činu loupeže a vykazuje větší výkyvy v obou směrech v daném časovém období.

Graf 2 ¹³⁰

Vývoj počtu trestného činu vraždy více kopíruje vývoj celkového počtu násilné trestné činnosti uvedené v grafu č. 3.

Graf 3 ¹³¹

Statistická data tak odpovídají uvedené teorii, že trestná činnost, která se dotýká majetku, se přesouvá do kyberprostoru.

Ze statistických dat lze také usuzovat na míru rozpracovanosti a kvalitu kriminalistických metod a technik používaných při odhalování jednotlivých druhů trestné činnosti. Kriminalistická metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů je

¹³⁰ Zdroj dat: *Statistické přehledy kriminality* [online]. Praha: Policie ČR, 2023 [cit. 2023-05-06]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

¹³¹ Zdroj dat: *Statistické přehledy kriminality* [online]. Praha: Policie ČR, 2023 [cit. 2023-05-06]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

z teoretických částí kriminalistiky asi nejbližší vyšetřovací praxi. Proto lze její kvalitu dle mého názoru taktéž hodnotit i mírou objasněnosti jednotlivých trestných činů, tak jak vychází ze statistik uvedených Policií ČR. V případě trestného činu vraždy je míra objasněnosti dlouhodobě na velmi vysoké úrovni a v posledním desetiletí osciluje okolo 90 %, výsledky zaznamenány v grafu č. 4.

Graf 4¹³²

Až na výjimku v roce 2000 se míra objasněnosti trestného činu vraždy drží nad hranicí 84 procent.

U trestného činu loupeže je tendence objasněnosti jednoznačně stoupající, což svědčí o zvyšující se kvalitě práce kriminalistů, svůj vliv na tento trend mají bezpochyby i nové a moderní metody kriminalistiky, dalším faktorem bude zřejmě i celková sestupná tendence počtu těchto trestných činů. Výsledky objasněnosti trestného činu loupeže jsou uvedeny v grafu č. 5.

Graf 5¹³³

¹³² Zdroj dat: *Statistické přehledy kriminality* [online]. Praha: Policie ČR, 2023 [cit. 2023-05-06]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

¹³³ Zdroj dat: *Statistické přehledy kriminality* [online]. Praha: Policie ČR, 2023 [cit. 2023-05-06]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

Zdrojem statistických údajů jsou veřejně dostupné informace ze stránek Policie ČR. Pokud jsou v této práci uvedeny statistické údaje k trestnému činu vraždy, jedná se o všechny takticko statistické klasifikace (TSK) zahrnuté v údajích Policie ČR tzn. TSK č. 101, 102, 103, 104, 105, 106. Stejně tak je tomu i v případě trestného činu loupeže, TSK č. 131, 132. Níže je přiložena tabulka č. 6 s přehledem trestných činů, které Policie ČR eviduje jako násilné trestné činy, rozdělených podle takticko statistické klasifikace.

Tab. 2: TSK násilné trestné činy¹³⁴

TSK	Název trestného činu
101	vraždy - loupežné (§ 140)
102	vraždy - sexuální (§ 140)
103	vraždy - mot. osobními vztahy (§ 140)
104	vraždy - na objednávku (§ 140)
105	vraždy - novorozence matkou (§ 142)
106	vraždy - ostatní (§ 140)
111	usmrc. lid. plodu - pomoc a svádění ženy (§ 161, 162)
112	usmrc. lid. plodu - se souhlasem ženy (§ 160)
113	usmrc. lid. plodu - bez souhlasu ženy (§ 159)
115	zabití (§ 141)
116	usmrcení z nedbalosti (§ 143)
121	opuštění dítěte nebo svěřené osoby (§ 195)
122	únos dítěte a osoby ztížené duševní poruchou (§ 200)
131	loupež (§ 173)
132	loupeže na finančních institucích (§ 173)
141	nás. proti úř. os. a org. veř. moci - mimo polic.
142	nás. proti úř. osobě - na pol. PČR (§ 323 - 326)
143	nás. proti úř. osobě - na obecní pol. (§ 323 - 326)
151	úmyslné ublížení na zdraví (§ 145 - 146a)
161	rvačka (§ 158)
171	násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci (§ 352)
172	braní rukojmí (§ 174)
173	nebezpečné vyhrožování (§ 353)
174	nebezpečné pronásledování (§ 354)
181	vydírání (§ 175)
182	omezov. a zbav. osob. svobody (§ 169 - 171)
183	porušování domovní svobody (§ 178)
184	neoprávněný zásah do práva k domu (§ 208)
185	týrání svěřené osoby (§ 198)
186	týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199)
187	omezování svobody vyznání (§ 176)
188	útisk (§ 177)
189	poruš. svobody sdruž. a shromažďování (§ 179)
190	ostatní násilné TČ (§ 144, 149, 172)

¹³⁴ *Statistické přehledy kriminality* [online]. Praha: Policie ČR, 2023 [cit. 2023-05-06]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

5.4 Analýza stavu metodiky vyšetřování a doporučení pro její optimalizaci

Metodika vyšetřování jednotlivých typů trestných činů, tedy její teoretická podoba, byla do dnešní podoby zformována začátkem 21. století, nepopíratelnou zásluhu na tom mají významné osobnosti současné kriminalistiky, jako právě prof. JUDr. Ing. Viktor Porada, DrSc., prof. PhDr. Jiří Straus, DrSc. a další. Metodika vyšetřování byla tímto postavena na světovou úroveň s ohledem na specifické podmínky a potřeby České republiky. Příkladem může být publikace *Kriminalistická metodika. 2. vyd.* autorů Jiří Straus a kolektiv (Plzeň: Aleš Čeněk, 2008), která vznikla v roce 2008 jako učebnice určená pro studenty Policejní akademie ČR v Praze.

Z pohledu metodiky vyšetřování trestných činů proti životu a metodiky vyšetřování loupeží nedošlo do současnosti k zásadním změnám. K určitým změnám zejména v rámci názvosloví metodiky došlo v souvislosti se změnou zákona č. 140/1961 Sb. trestní zákon, ve kterém byl v § 219 uveden trestný čin vražda a v následujícím § 220 trestný čin vražda novorozeného dítěte matkou. Po nabytí účinnosti nového trestního zákoníku, od 1. ledna 2010, došlo k rozšíření paragrafů dotýkajících se trestných činů proti životu, vznikl nový trestný čin zabití uvedený v § 141 a v případě trestného činu usmrcení z nedbalosti podle § 143 došlo k vyčlenění skutkové podstaty z ustanovení § 224 již recentně neúčinného trestního zákona. Nově vytvořená metodika vyšetřování reflektovala změnu zákona a oproti předchozí metodice nazvané *metodika vyšetřování vražd* byla přejmenována na *metodiku vyšetřování trestných činů proti životu*. Pravdou je, že i přes zahrnutí novějších poznatků na poli metodiky vyšetřování do metodik aktuálních, jsou předchozí metodiky týkající se uvedených kategorií, pocházející z přelomu století stále využívané i v současné době.

Pro zjištění aktuálního stavu metodiky bylo užito znalostí nabytých studiem odborných publikací domácích autorů, jejichž odbornost a přínos na poli kriminalistiky je neoddiskutovatelný. Dále byly vyhodnoceny kvantitativní „statistické“ data reflektovaných druhů kriminality a provedena SWOT analýza metodiky vyšetřování, která pomohla dotvořit celkový obrázek o současné metodice a určit její silné a slabé stránky. Zároveň lze z této analýzy vycházet při doporučeních pro budoucí vývoj metodiky. Na základě zjištěného lze říci, že současná podoba kriminalistické teorie na poli metodiky vyšetřování násilných trestných činů, respektive násilných trestných činů vybraných kategorií je na vysoké úrovni a odpovídá současným světovým teoretickým

standardům. Co lze však vytknout je dostupnost metodiky pro potřeby policistů při již samotném výkonu prověřování a vyšetřování trestných činů, jak vyplývá ze SWOT analýzy. Dalším nedostatkem je i nastavení kontrolních mechanismů způsobených lidským faktorem při vyšetřování dané trestné činnosti, toto je však spíše problém Policie ČR jako orgánu zodpovědného za vyšetřování, nežli metodiky vyšetřování, která je v současné době publikována zejména ve studijních pomůčkách a odborných publikacích ve formě doporučení pro vyšetřovací praxi.

Doporučení pro efektivnější využívání jinak kvalitních teoretických základů spatřuji zejména v možnosti rozpracování teoretických základů do metodik vyšetřování ke konkrétním trestným činům, dále tyto metodiky zpřístupnit již nově nastupujícím policistům, minimálně ve formě studijních pomůcek, nebo jejich implementaci do studijních materiálů zejména nově nastupujících, školených policistů. Formu takových metodik vyšetřování by pak bylo vhodné převést do stručnější a přehlednější formy, která by byla zcela jistě přínosem jak pro začínající policisty, tak pro praktiky z řad vyšetřovatelů. Pro takovouto transformaci metodiky vyšetřování by pak byla nejvhodnější užší spolupráce vědeckých odborníků na danou problematiku z řad autorů současné metodiky s kriminalistickými praktiky.

Studiem odborné literatury a analýzou statistických dat, bylo zjištěno, že kriminalistická metodika vyšetřování jednotlivých trestných činů, respektive násilných trestných činů vybraných kategorií je na velmi dobré úrovni a odpovídá současným potřebám moderní kriminalistické praxe. Dále je nutné podotknout, že metodika vyšetřování je v zásadě závislá na kriminalistické praxi, ze které zejména vychází a až s příchodem nových postupů uvedených do kriminalistické vyšetřovací praxe a zobecňováním těchto postupů a jejich aplikací na jednotlivé metodiky vyšetřování dochází k její aktualizaci. Podle zjištěného v současné době, rozvoj násilné trestné činnosti, zejména pak takové, která je zahrnuta v řešených metodikách, spíše stagnuje a nedochází tak k zásadním změnám v charakteru, struktuře a dynamice této trestné činnosti a ani způsobech jejího páčání, není tak třeba zásadních změn v metodice vyšetřování daných trestných činů.

ZÁVĚR

Cíle „práce“ byly zcela naplněny v jednotlivých kapitolách, v úvodní části byly formou teoretického vhledu reflektovány kriminalistické aspekty vyšetřování násilných trestných činů a objasněny pojmy související s tématem práce, v následné části pak vybrané komponenty z obecné části kriminalistické vědy a teoretické části metodiky vyšetřování. Stěžejní částí „práce“ pak byla část třetí, kde byly na základě studia současné odborné literatury shrnuty poznatky z metodiky vyšetřování vybraných kategorií trestných činů, konkrétně metodika vyšetřování loupeží a metodika vyšetřování násilných trestných činů. V závěrečné části byl formou užšího praxeologického postihu ověřen současný stav metodiky vyšetřování demonstrováných trestných činů. Získané poznatky byly vyhodnoceny a na základě kvantitativních „statistických“ dat a provedené SWOT analýzy byl zhodnocen současný stav metodiky vyšetřování vybraných kategorií trestných činů. V této části byly také uvedené doporučení pro efektivnější využívání dostupných metodik a nastíněn jejich možný rozvoj s ohledem na potřeby Policie ČR, jakožto orgánu odpovědného za vedení vyšetřování.

I přes zjištěné nedostatky se zdá, že metodika vyšetřování týkající se vybraného segmentu trestné činnosti, tj. násilných trestných činů je v rámci zabezpečované služby Policie ČR na uspokojivé úrovni, což mimo jiné dokazují i sekundárně opatřené kvantitativní (statistické) ukazatele "objasněnosti" vybraných trestných činů s tím, že jejich objasněnost vykazuje v zásadě tendenčně vzestupnou dynamiku. Na těchto výsledcích má zcela bezesporu podíl i dobrá a kvalitní práce příslušníků Policie ČR, podílejících se na odhalování, objasňování a samozřejmě vyšetřování zkoumaného segmentu tzv. "násilné trestné činnosti" a svým dílem k tomu zcela jistě přispívá i současná úroveň zpracování kriminalistických metodik, které jsou v rámci vzdělávání i součástí tzv. "resortního" specializačního vzdělávání Policie ČR a jsou obsaženy v tzv. "specializačních" kurzech Útvarů policejního vzdělávání a služební přípravy Policie ČR, dále jsou fakultativně nabízeny ze strany vybraných a pověřených vzdělávacích středisek PČR, které specializačně navazující a rozšiřují nastavený rámec vzdělávacích procesů realizovaný již v rámci tzv. "základní odborné přípravy" policistů. Zcela nezastupitelnou roli má i tzv. "terciálně" orientované vzdělávání v profesně orientovaných typech studia, např. na určených součástech vzdělávacích zařízení na policejních školách MV či akademických vzdělávacích institucí, např. Policejní akademii ČR, která v rámci

vybraných studijních programů nabízí předměty typu "Úvod do kriminalistiky", "Kriminalistická taktika", "Kriminalistická technika", "Kriminalistická metodika" apod.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje

1. GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie. 4., aktualiz. vyd.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. 536 s. ISBN 978-80-7478-614-3.
2. GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie. 5., aktualizované vydání.* Praha: Wolters Kluwer, 2019. 587 s. ISBN 978-80-7598-554-5.
3. JANDOUREK, J. *Sociologie zločinu: proč lidé vraždí a jezdí načerno.* Praha: Portál, 2011. 176 s. ISBN 9788026200260.
4. KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky, 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk 2021. 324 s. ISBN 978-80-7380-869-3.
5. KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4.
6. KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 414 s. ISBN 978-80-7380-547-0.
7. KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů. 3. nezměněné vydání.* Praha: Policejní akademie ČR, 1999. 219 s. ISBN 80-7251-023-1.
8. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie. 3. vydání.* Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008. 527 s. ISBN 978-80-7357-377-5.
9. PORADA, V. *Kriminalistická metodika vyšetřování,* Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7380-042-0.
10. ROZUM, J. *Výzkum trestného činu loupeže v Praze.* Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2005. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). 206 s. ISBN 80-7338-047-1.
11. SPURNÝ, J. *Psychologie výslechu.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 160 s. ISBN 978-80-7380-153-3.
12. STACH, J. *Metodika vyšetřování vražd.* 1. vydání. Praha: Policejní akademie České republiky, 2005. 56 s. ISBN 80-7251-194-7.

13. STAŇKOVÁ, L., ŠČERBA F., VICHLEŇDA, M. *Násilná kriminalita*. Praha: Leges, 2014. Teoretik. 264 s. ISBN 978-80-7502-069-7.
14. STRAUS, J. et al. *Kriminalistická metodika*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 315 s. ISBN 978-80-7380-124-3.
15. STRAUS, J., PORADA, V. a kol. *Teorie, metody a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. 417 s. ISBN-978-80-7380-666-8.
16. SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 290 s. ISBN 978-80-7380-389-6.
17. ŠÁMAL, P. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. 4720 s. ISBN 978-80-7400-465-0.
18. ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. 3632 s. ISBN 978-80-7400-428-5.
19. VÁLKOVÁ, H., KUČHTA J., HULMÁKOVÁ, J. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy mezioborové učebnice. 616 s. ISBN 978-80-7400-732-3.

Elektronické zdroje

1. POLICIE ČR. *Statistické přehledy kriminality*. [online]. © 2023 [cit. 2023-05-06]. Dostupné z: WWW: <<https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.
2. POLICIE ČR. *Násilné trestné činy*. [online]. © 2022 [cit. 2022-07-01]. Dostupné z: WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/nasilne-trestne-ciny.aspx>>.
3. POLICIE ČR. *Objasnění loupežných přepadení*. [online]. © 2022 [cit. 2022-08-03]. Dostupné z: WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/objasneni-loupezných-prepadeni-125310.aspx>>.
4. KARABEC, Z. *Sociologická encyklopedie*. [online]. © 2018. [cit. 07-07-2022]. Dostupné z WWW: <<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Kriminalita>>.
5. POLICIE ČR. *Vývoj registrované kriminality v roce 2022*. [online]. © 2023 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2022.aspx>>.
6. Bashar (1983) in Baines (1998, p. 70). Baines, B. (1998). *Effacing Rape in Early Modern Representation*. ELH, 65(1), 69–98. dostupné z <http://www.jstor.org/stable/30030170>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2009, částka 11, s. 354 - 461. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.
2. ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád. In: *Sbírka zákonů Česká republika*. 1961, částka 66. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>>.
3. Česko. Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. In: *Sbírka zákonů Česká republika*. 2016, částka 98, s. 3714 – 3747. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250>>.
4. Česko. Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. In: *Sbírka zákonů Česká republika*. 2016, částka 98, s. 3748 – 3752. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-251>>.
5. SLOVENSKO. Zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon. In *Zbierka zákonov Slovenskej republiky*, 2005, částka 129, s. 3002 – 3009. Dostupné z WWW: <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/300/>>.
6. ČESKO. Zákon č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). In *Sbírka zákonů*. 2011, částka 131, s 4730 – 4801. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-372>>.

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Tabulky

1. SWOT analýza
2. TSK násilné trestné činy

Grafy

1. Vývoj TČ loupeže v letech 2000 až 2019
2. Vývoj TČ vražda v letech 2000 až 2019
3. Násilná trestná činnost
4. Vývoj objasněnosti vražd
5. Vývoj objasněnosti loupeže